

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANABİLİM DALI**

**KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİSİ OLAN SINIF
ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETİMSEL
UYGULAMA VE DEĞERLENDİRMEYE İLİŞKİN
YAPTIKLARININ BELİRLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Pelin GÜR

Lefkoşa

Mayıs, 2018

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANABİLİM DALI**

**KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİSİ OLAN SINIF
ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETİMSEL
UYGULAMA VE DEĞERLENDİRMEYE İLİŞKİN
YAPTIKLARININ BELİRLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Pelin GÜR

Danışman: Doç. Dr. Ahmet YIKMIŞ

Mayıs, 2018

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,

“Kaynaştırma öğrencisi olan sınıf öğretmenlerinin öğretimsel uygulama ve değerlendirmeye ilişkin yaptıklarının belirlenmesi” isimli Pelin GÜR’e ait bu çalışma jürimiz tarafından Özel Eğitim Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan:
Doç. Dr. Mukaddes SAKALLI DEMİROK

Üye:
Doç. Dr. Deniz ÖZCAN

Üye (Danışman):
Doç. Dr. Ahmet YIKMIŞ

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../ 2018

Prof. Dr. Fahriye ALTINAY AKSAL
Enstitü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kuralların gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

25/05/2018

Pelin GÜR

ÖNSÖZ

Araştırmamda yardımını esirgemeyen saygıdeğer danışman hocam Doç. Dr. Ahmet YIKMIŞ’a teşekkür ederim.

Araştırmam süresince her zaman destek olan Yakın Doğu Üniversitesi, Özel Eğitim ABD bölüm başkanım Doç. Dr. Mukaddes SAKALLI DEMİROK’a teşekkür ederim. Çalışmakta olduğum Yakın Doğu Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi Müdürümüz Doç. Dr. Hüseyin BİCEN’e tez sürecimdeki anlayışından ve katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Araştırma sürecimde her zaman yanımda olan arkadaşlarım Uzm. Semih ÇALIŞKAN, Uzm. Vedia ESE, Araş. Gör. Zöhre SERTTAŞ’a teşekkürlerimi sunuyorum.

Bugünlere gelmemde kuşkusuz en önemli yere sahip olan EN KIYMETLİM ANNEM Hürü GÜR’e, ablam Şükriye SEVİNÇ’e, yeğenlerim Ayşe Melek, Baran ve Zehra Su SEVİNÇ’e, maddi ve manevi tüm desteklerinden dolayı en içten teşekkürlerimi ve şükranlarımı sunarım.

PELİN GÜR

ÖZET

KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİSİ OLAN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETİMSSEL UYGULAMA VE DEĞERLENDİRMEYE İLİŞKİN YAPTIKLARININ BELİRLENMESİ

Gür, Pelin

Yüksek Lisans Tezi, Özel Eğitim ABD

Danışman: Doç. Dr. Ahmet YIKMIŞ

Mayıs 2018, 90 sayfa

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim okullarında görevli kaynaştırma sınıf öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencileri için yaptıkları öğretimsel uygulama ve değerlendirmeleri belirlemektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veriler niteliksel veri toplama tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla toplanmıştır. Araştırmada kullanılan görüşme soruları öğretimi desenleme ve uygulamaya ilişkin görüşme soruları ve öğretimin etkililiğini değerlendirmeye ilişkin görüşme soruları başlıkları altında toplam 10 sorudan oluşmaktadır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kaynaştırma eğitimi yapılan ilköğretim okullarında görev yapan 12 kaynaştırma sınıfı öğretmeniyle görüşülmüştür. Bu görüşme sırasında ses kaydı alınarak veriler elde edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, kaynaştırma sınıfında görev yapan öğretmenlerin öğretimsel uygulama konusunda okullarında görev yapan destek eğitim öğretmenlerinden yardım aldıklarını bunun yanında kendilerini geliştirme aşamasında öğretmenlerden yardım aldıklarını ve internetten araştırma yaparak öğretim yöntem ve teknikleri konusunda destek aldıklarını belirtmişlerdir. Yine sonuçlara bakıldığında sınıf öğretmenlerinin öğretimin değerlendirilmesi aşamasında,

kaynaştırma öğrencisinin ailesi, kurum müdürü ve diğer öğretmenlerle işbirlikli çalıştıklarını ve akademik derslerinde genellikle özel eğitim öğretmeninin değerlendirme yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlar araştırmanın sonuç, tartışma ve öneriler kısmında detaylıca açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kaynaştırma Yoluyla Eğitim, Öğretimsel Uygulama, Değerlendirme, KKTC’de Kaynaştırma

ABSTRACT**DETERMINING PRACTICES OF CLASSROOM TEACHERS
WHO HAVE MAINSTREAMING STUDENTS IN THEIR CLASSES
IN TERMS OF INSTRUCTION AND EVALUATION****Gur, Pelin****Master Thesis, Department of Special Education****Supervisor: Assist. Prof. Dr. Ahmet YIKMIŞ****May 2018, 90 pages**

Aim of this research is to determine, interpret and provide recommendations on instructional practices and evaluation of classroom teachers working with mainstreaming students at schools in TRNC. Qualitative research method was used in the research. Data were collected through semi-structured interview method as one of the qualitative data collection methods. Interview form used in the research included 10 questions related with design and teaching practices and evaluation of the effectiveness of the instruction. Interviews were conducted with 12 classroom teachers working at mainstreaming classes in TRNC Ministry of National Education and interviews were recorded. These data were transferred to computer setting and interpreted as code titles.

Results showed that classroom teachers carry out in-class practices for teaching methods and activities of their mainstreaming students, benefit from visual materials that they prepared with assistant teacher. However, classroom teachers also stated that they can not allocate time for their mainstreaming students because of the high number of students in the class and therefore they send their mainstreaming students to special

education teacher in their schools. It was determined that classroom teachers make their evaluations based on the level, interest and ability of students when evaluation the effectiveness of teaching.

Keywords: Mainstreaming Education, Instructional Practices, Mainstreaming In TRNC.

İÇİNDEKİLER

ONAY.....	ii
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xiv
KISALTMALAR.....	xv
BÖLÜM I GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	5
1.3. Araştırmanın Önemi.....	6
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	7
1.5. Tanımlar.....	8
1.6. Kısaltmalar.....	9
BÖLÜM II KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	10
2.1. Kaynaştırma Eğitimi.....	10
2.2. Kaynaştırma Eğitiminin Amaçları.....	12
2.3. Kaynaştırma Eğitiminin Önemi.....	12

2.4.	Kaynaştırma Eğitimi Modelleri.....	13
2.5.	Kaynaştırma Eğitimini Etkileyen Etmenler.....	14
2.6.	Kaynaştırma Eğitiminin Yararları.....	14
2.7.	Kaynaştırma Eğitiminde Sınıf Öğretmeninin Rolü ve Önemi.....	17
2.8.	Kaynaştırma Eğitiminde Öğretimsel Uygulama ve Değerlendirme.....	18
2.9.	KKTC’de Kaynaştırma Eğitimi ve Tarihçesi	21
2.10.	Kaynaştırma Eğitimi İle İlgili Türkiye’de Yapılan Çalışmalar.....	22
2.11.	Kaynaştırma Eğitimi İle İlgili KKTC’de Yapılan Çalışmalar.....	26
BÖLÜM III YÖNTEM.....		30
3.1.	Araştırma Modeli.....	30
3.2.	Çalışma Grubu.....	30
3.3.	Verilerin Toplanması.....	31
3.3.1.	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Özellikleri..	33
3.3.2.	Öğretmenlere İlişkin Demografik Bilgiler.....	33
3.4.	Verilerin Analizi.....	35
3.5.	Geçerlik ve Güvenirlik.....	35
BÖLÜM IV BULGULAR.....		37

4.1. Sınıf öğretmenlerinin Kaynaştırma Öğrencilerine Yönelik Öğretimi Desenleme ve Uygulamaya İlişkin Görüşleri Doğrultusunda Elde Edilen Bulgular.....	37
4.1.1. “Sınıf Öğretmenlerine Yöneltilen Özel Gereksinimli Öğrencinin Eğitsel Gereksinimleri Doğrultusunda Öğretim Yöntemlerinde ve Etkinliklerinde Ne Gibi Uyarlamalar Yapıyorsunuz?” Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri Alt Amacı Doğrultusunda Elde Edilen Bulgular	37
4.1.2. “Sınıf Öğretmenlerine Yöneltilen Özel Gereksinimli Öğrencinin Diğer Öğrencilerle Etkileşimini Kolaylaştırmak İçin Ne Gibi Önlemler Alıyorsunuz?” Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri Alt Amacı Doğrultusunda Elde Edilen Bulgular.....	40
4.1.3. “Sınıf öğretmenlerine yöneltilen Özel Gereksinimli öğrenci için ne tür materyaller hazırlıyorsunuz?” Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri Alt Amacı Doğrultusunda Elde Edilen Bulgular.....	43
4.1.4. “Sınıf Öğretmenlerine Yöneltilen Özel Gereksinimli Öğrencinin Öğretimi ile İlgili Ne Tür Destek Alıyorsunuz?” Bu Konuda Neler Yapıyorsunuz? Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri Alt Amacı Doğrultusunda Elde Edilen Bulgular.....	47

4.1.5.	“Sınıf Öğretmenlerine Yöneltilen Öğretimi Desenleme ve Uygulama Konusunda Neler Yaşıyorsunuz? Bunları aşmak için neler önerirsiniz?” Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri Alt Amacı Doğrultusunda Elde Edilen Bulgular.....	50
4.1.6.	“Sınıf Öğretmenlerine Yöneltilen Öğretimi Desenleme ve Uygulama Konusundaki Becerilerinizi Arttırmak için Neler Yapıyorsunuz?” Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri Alt Amacı Doğrultusunda Elde Edilen Bulgular.....	53
4.2.	Sınıf öğretmenlerinin Kaynaştırma Öğrencilerine Yönelik Öğretimin Etkililiğinin Değerlendirmeye İlişkin Görüşleri Doğrultusunda Elde Edilen Bulgular...	55
4.2.1.	“Sınıf öğretmenlerine Yöneltilen Özel Gereksinimli Öğrenci ile Gerçekleştirdiğiniz Öğretimin Etkililiğini Nasıl Değerlendiriyorsunuz?” Alt Amacı Doğrultusunda Elde Edilen Bulgular.....	56
4.2.2.	“Sınıf öğretmenlerine yöneltilen Değerlendirme Sonuçlarını Özel Gereksinimli Öğrencinin Kendisine, Ailesine ve Öğrenci İle Çalışan Diğer Personele Bildirme Aşamasında Neler Yapıyorsunuz?” Alt Amacı Doğrultusunda Elde Edilen Bulgular.....	59

4.2.3. “Sınıf öğretmenlerine yöneltilen Değerlendirme Sonuçlarını, Eğitsel Amaçları Saptamada Nasıl Kullanıyorsunuz?” Alt Amacı Doğrultusunda Elde Edilen Bulgular.....	62
4.2.4. “Sınıf Öğretmenlerine Yöneltilen Öğretimin Etkililiğini Değerlendirme Konusundaki Becerilerinizi Arttırmak İçin Neler Yapıyorsunuz?” Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri Alt Amacı Doğrultusunda Elde Edilen Bulgular.....	64
BÖLÜM V TARTIŞMA.....	68
BÖLÜM VI SONUÇ VE ÖNERİLER.....	71
6.1. Sonuç.....	71
6.2. Öneriler.....	74
KAYNAKLAR.....	75
EKLER.....	86
EK A İzin Yazısı	86
EK B Kaynak Oda Bulunan İlköğretim Okulları.....	87
EK C Görüşme Soruları.....	88
EK D Özgeçmiş.....	90

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1	Öğretmenlerin Demografik Özellikleri.....	33
Tablo 2	Görüşme Tarih ve Süreleri.....	34
Tablo 3	Öğretim Yöntemlerinde ve Etkinliklerinde Yapılan Uyarlamalara İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	37
Tablo 4	Diğer Öğrencilerle Etkileşimi Kolaylaştırmak için Alınan Önlemlere İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	40
Tablo 5	Özel Gereksinimli Öğrenci İçin Hazırlanan Materyallere İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	43
Tablo 6	Öğretim Sırasında Alınan Desteklere İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	47
Tablo 7	Öğretimi Desenleme ve Uygulama Konusunda Yapılanlara İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	50
Tablo 8	Öğretimi Desenleme ve Uygulama Konusunda Alınan Desteklere İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	53
Tablo 9	Öğretimin Etkililiğini Değerlendirmeye İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	56
Tablo 10	Değerlendirme Sonuçlarını Özel Gereksinimli Öğrencinin Kendisine, Ailesine ve Öğrenciyle Çalışan Diğer Personle Bildirmeye İlişkin Öğretmen Görüşleri.	59
Tablo 11	Değerlendirme Sonuçlarını Eğitsel Amaçları Saptamada Kullanmaya İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	62
Tablo 12	Öğretimin Etkiliğini Değerlendirme Konusundaki Becerileri Arttırmak İçin Yapılanlara İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	64

KISALTMALAR

KKTC: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

MEGEP: Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi
Projesi

BEP: Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları

BÖLÜM I

GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde problem durumuna, araştırmanın amacına, önemine, problem cümlesine, alt problemlerine, sınırlılıklarına ve bu çalışma kapsamında yer alan bazı kavramların tanımlarına yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Özel gereksinimli bireyler tüm gelişim özellikleri bakımından akranlarından farklı gereksinimleri olan bireyler olarak tanımlanmıştır (Kargın, 2004). Eripek (2005) ise özel eğitim ihtiyacı olan bireyleri, genel eğitim sisteminden farklı eğitim sistemine ihtiyaç duyan ve eğitimi bireysel farklılıklarına uygun olarak planlanan ve bu plan çerçevesinde eğitimi yürütülen bireyler olarak tanımlamıştır. Bu tanımlar göz önünde bulundurulduğunda özel gereksinimli bireylerin eğitim ihtiyaçlarının karşılanması onların özel ihtiyaçlarının giderilmesi ile mümkündür. Her bireyin olduğu gibi özel gereksinimli bireylerinde akranları ile ayrıştırılmadan eğitim alması haklarıdır. Günümüzde eğitim sistemindeki ilerlemelerle birlikte özel gereksinimli bireylerin tüm eğitim ihtiyaçlarının giderilerek akranları ile birlikte eğitim almaları kaynaştırma eğitimi ile mümkün olmuştur (Forlin ve ark. 2009).

Kaynaştırma, özel gereksinimli çocukların normal gelişim gösteren yaşlılarıyla normal sınıflarda eğitim ve öğretimine özel bir şekilde dâhil edilmesi anlamına gelir. Diğer bir anlatımla özel eğitim gereksinimli çocukların daha yapıcı psiko-sosyal ilişkiler kurmasını kolaylaştırma sürecidir (Özgür, 2011). Özel gereksinimli çocuklar ve normal gelişim gösteren akranlarının aynı ortamda eğitim almaları büyük önem taşımaktadır. Kaynaştırma uygulamasıyla birlikte özel gereksinimli öğrenciye akranlarından ayrıştırılmaksızın eğitim hakkı sağlanmaktadır. Özel eğitimde, öğrencinin gereksinimine dayalı olarak en iyi eğitimin

verilmesi kaynaştırma uygulaması yoluyla sağlanmaktadır (Öncül, 2003; Coşkun, Gür ve Aykutlu, 2014).

Eğitim alanında yapılan çalışmalarda vurgulanan eğitimde fırsat eşitliği ilkesiyle, son yıllarda özel gereksinimli çocukların eğitimine olan ilgi artmıştır. Bu ilke doğrultusunda özel gereksinimli bireylerin normal gelişim gösteren akranlarından ayrıştırılmaksızın, destek eğitim hizmeti sağlanarak evine en yakın eğitim kurumunda eğitimden yararlanma hakları vardır (MEB, 2012).

Özel eğitim ihtiyacı olan bireylere sağlanan eğitim ortamları en az kısıtlayıcı eğitim ortamından en fazla kısıtlayıcı eğitim ortamına doğru gitmektedir. En az kısıtlayıcı eğitim ortamı bireyin ihtiyacına en uygun olan eğitim ortamıdır. Bu eğitim ortamları, normal eğitim okullarındaki normal sınıflar (Kaynaştırma), kaynak oda, normal eğitim okullarındaki özel eğitim sınıfları (Alt özel sınıflar), ayrı özel eğitim okulları ve ev/hastane olmak üzere sıralanmaktadır (Eripek, 2003; MEB, 2000). En az kısıtlayıcı eğitim ortamını eğitim ortamları içerisinde en çok kaynaştırma eğitimi ortamları diyebiliriz. Ortam çerçevesinde eğitim ortamlarına baktığımızda en az kısıtlayıcı eğitim ortamına en yakın tanım kaynaştırma eğitimidir (Kırcaali-İftar, 1998).

Gelişimi olumsuz yönde etkilenen bireylerin normal gelişim gösteren bireylerle aynı öğrenme durumunu göstermesini beklemek olanaksızdır. Bu yüzden bu bireylerin özel durumları göz önünde bulundurularak sosyal ve akademik becerleri kazanmaları için eğitim ihtiyaçları sağlanmalıdır. Özel gereksinimli bireylere, özel yetiştirilmiş özel eğitim öğretmenleri, gerekli eğitim materyalleri, ihtiyaca yönelik ortam düzenlenmeleri sağlanarak eğitim verilmesi gerekir. Kaynaştırma eğitiminde özel gereksinimli bireylere fayda sağlanması için özel gereksinimli çocuklarının eğitim ortamlarının uygun hale getirilmesi, gerektiğinde destek eğitim sınıfında bireysel olarak ilgilenilmesi gerekli

materyallerin sağlanması çok önemli bir husustur (Eripek, 2012; Sucuoğlu ve Kargın, 2006).

Kaynaştırma eğitimde esas amaç özel gereksinimli bireylerin özel eğitime ihtiyaç duymayan normal akranlarıyla birlikte eğitim almasıdır. Kaynaştırma eğitimi tam zamanlı ve yarı zamanlı olarak yürülmektedir. Yarı zamanlı kaynaştırma uygulaması, özel gereksinimli bireylerin bazı derslerde akranlarıyla aynı sınıfta ya da sınıf dışında birlikte etkinlikler yapması şeklinde yürütülmektedir. Yarı zamanlı ve tam zamanlı kaynaştırma eğitimi planlanırken bireyin tüm ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalıdır (Batu ve Kırcaali-İftar, 2010).

Kaynaştırma uygulamasının başarı ile yürütülebilmesi için destek eğitim hizmetlerinin sağlanması şarttır. Destek eğitim odası öğrencinin zorlandığı akademik becerilerin kazandırılması için öğrencilere bireysel olarak ilgi ve yeteneklerine göre öğretimin bireyselleştirilerek aktarılmasını sağlar. Bu sayede akranları ile arasında fark açılmasının önüne geçilebilir (Batu, 2000).

Kaynaştırma uygulaması sürdürülürken uygulamanın sürdürüldüğü okullarda bulunan, kurum müdürleri, rehber öğretmenler, özel eğitim öğretmenleri, sınıf öğretmenleri, özel gereksinimli çocukların aileleri, normal gelişim gösteren çocukların aileleri, normal gelişim gösteren çocuklar ve özel gereksinimli çocuklara büyük sorumluluklar düşmektedir (Kırcaali-İftar, 1998).

Özellikle kaynaştırma sınıflarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin bilgi beceri ve donanımlarının tam olması gerekmektedir. Öğretmen yeterliliği kaynaştırmaya tabi tutulan özel greksinimli öğrencilerin hedeflenen becerileri kazanması için kuşkusuz büyük önem taşımaktadır. Bu amaçla kaynaştırma eğitimi uygulanan sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenleri için hizmet içi eğitimler düzenlenmeli ve sınıf öğretmenlerinin özel greksinimli öğrencinin eğitimi konusunda bilgilendirilmeleri sağlanmalıdır. Gözün ve Yıkılmış (2004), yapmış

oldukları araştırmada kaynaştırma konusunda eğitim alan sınıf öğretmenlerinin eğitim almayan sınıf öğretmenlerine göre kaynaştırma eğitim uygulamalarına daha olumlu baktıkları sonucuna ulaşmışlardır.

Yapılan araştırmalar göstermektedir ki, öğretmenlerin kaynaştırmaya yönelik olumlu tutumları olduğunda, kaynaştırma öğrencilerinin öğrenme ihtiyaçlarını karşılamak için daha kolay adapte olduklarını göstermiştir. Bu sonuçtan yola çıkarak öğretmenlerin bilgi ve becerilerinin yeterli olması kaynaştırma eğitime yönelik olumlu tutumlarının gelişmesinde önemli bir etkidir (Voltz, Brazil, ve Ford, 2008).

Özel gereksinimli bireylerin diğer bireyler gibi bağımsız bir şekilde yaşamlarını sürdürebilmeleri için temel yaşam becerilerini edinmiş olmaları gerekmektedir. Bu becerilerin başında dil gelişimi, okuma yazma, anlama anlatma hesap yapabilme zaman gibi temel akademik beceriler gelmektedir (Battal, 2007). Bu akademik becerilerin öğretiminde öğrencinin ilgi ve ihtiyaçlarına göre yapılması gereken uyarlamalar öğretimin sağlanabilmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır.

Vural ve Yıkmış (2008) yapmış oldukları çalışmada kaynaştırma uygulamalarındaki öğretimsel uygulamaların özel gereksinimli öğrencinin eğitiminde istenilen başarıya ulaşabilmek için büyük önem taşıdığını vurgulamışlardır. Bu yüzden sınıf öğretmenlerine kaynaştırma uygulamalarında öğretimsel uygulamalar ve değerlendirme aşamasında büyük görev düşmektedir.

Sınıfında özel gereksinimli birey bulunan sınıf öğretmenleri, özel gereksinimli öğrencilerin farklılıklarını göz önünde bulundurarak öğretimi bireyselleştirir ve değerlendirme yapar. Bu çerçevede aileler, ilgili kurum ve kuruluşlar ile işbirliği içinde çalışır (Sucuoğlu ve Akalın 2010).

Her birey hiçbir ayırım yapılmaksızın eğitim alma özgürlüğüne sahip olmalıdır. Bu bağlamda kaynaştırma eğitimi özel gereksinimli bireylerin akranları ile birlikte aynı eğitim kurumunda eşit haklarla eğitim

almalarını sağlamaktadır. Kaynaştırma eğitiminin etkili olabilmesi için sınıf öğretmenlerinin öğretimsel uygulama ve değerlendirmeye ilişkin yaptıklarının belirlenmesi, gereken durumlarda bu alanda önlem alınabilmesi ve gereken desteğin sağlanabilmesi amacıyla büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda ilgili literatür incelendiğinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde kaynaştırma uygulamaları kapsamında yapılan çalışmaların sınırlı sayıda olması böyle bir çalışmanın gerekliliğini ortaya koymuştur.

Bu araştırma kapsamında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde (KKTC’de) ilköğretim okullarında, kaynaştırma sınıflarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin öğretimsel uygulama ve değerlendirmeye ilişkin yaptıkları incelenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı KKTC’de kaynaştırma uygulaması yapılan okullarda görev alan, sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarındaki öğretimsel uygulama ve değerlendirmeye ilişkin yaptıklarını saptamak, yorumlamak ve gerekli durumlarda önerilerde bulunmaktır.

Bu amaç kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerine yönelik öğretimi desenleme ve uygulamaya yönelik yaptıkları nelerdir?
 - a) Özel Gereksinimli öğrencinin eğitsel gereksinimleri doğrultusunda öğretim yöntemlerinde ve etkinliklerinde ne gibi uyarlamalar yapılmaktadır?
 - b) Özel gereksinimli öğrencinin diğer öğrencilerle etkileşimini kolaylaştırmaya yönelik yaptıkları nelerdir?
 - c) Özel gereksinimli öğrenci için hazırladıkları materyaller nelerdir?

- d) Özel gereksinimli öğrencinin öğretimiyle ilgili ne tür destek aldıkları ve bu konuda yaptıkları nelerdir?
- e) Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamasında öğretimi desenleme ve uygulama konusunda yaşadıkları ve bunları aşmak için yaptıkları nelerdir?
- f) Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamasında öğretimi desenleme ve uygulama konusundaki becerilerini arttırmak için yaptıkları nelerdir?

2. Öğretimin etkililiğini değerlendirmeye yönelik yaptıkları nelerdir?

- a) Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamasında özel gereksinimli öğrenci ile gerçekleştirdikleri öğretimin etkililiğini değerlendirmek için yaptıkları nelerdir?
- b) Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamasında değerlendirme sonuçlarını özel gereksinimli öğrencinin kendisine, ailesine ve öğrenciyle çalışan diğer personele bildirme aşamasında yaptıkları nelerdir?
- c) Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamasında değerlendirme sonuçlarını, eğitsel amaçları saptamada nasıl kullanmaktadırlar?
- d) Öğretimin etkililiğini değerlendirme konusundaki becerilerini arttırmak için yaptıkları nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Kaynaştırma eğitimi, farklı engel grubunda olan çocukların normal gelişim gösteren akranları ile birlikte eğitimde fırsat eşitliği ilkesi temel alınarak gerekli destek eğitim hizmetleri sağlanarak öğretim ve değerlendirme aşamalarında uygun düzenlemeler yapılarak uygun eğitim verilmesini amaçlayan bir uygulamadır. Kaynaştırma eğitiminin etkili olabilmesi için sınıf öğretmenlerinin öğretimsel uygulama ve

değerlendirmeye ilişkin yaptıklarının belirlenmesi, gereken durumlarda bu alanda önlem alınabilmesi ve gereken desteğin sağlanabilmesi amacıyla büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda bu araştırma KKTC resmi ilköğretim okullarında kaynaştırma sınıflarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin öğretimsel uygulama ve değerlendirmeye ilişkin yaptıklarının belirlenmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Buna ek olarak kaynaştırma uygulamalarıyla ilgili literatür taraması yapıldığında kaynaştırma sınıflarında öğretmenlerin öğretimsel uygulama ve değerlendirmeye ilişkin yaptıklarının belirlenmesine yönelik araştırmaların sınırlı sayıda olması böyle bir araştırmanın yapılması gerektiğini ortaya koymuştur.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmanın aşağıda belirtilen sınırlılıkları bulunmaktadır:

- Araştırma 2016-2017 öğretim yılında KKTC’de bulunan 22 resmi ilköğretim okulunda görev yapan ve görüşmeyi kabul eden 12 Sınıf öğretmenin görüşleri ile sınırlıdır.
- Bu araştırmada elde edilen tüm bulgular, sınıf öğretmenlerinin görüşme sorularına verdikleri yanıtlarla sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Sınıf öğretmeni: Çalıştığı okulda öğrencilere temel düzeyde akademik ve günlük yaşam becerilerinin eğitimini veren MEB tarafından ataması yapılan ve maaşı devlet tarafından ödenen kişidir.

Özel gereksinimli öğrenci: Bedensel ya da zihinsel gelişim olarak beklenen düzeyden arkadaşlarından anlamlı farklılık gösteren bireydir (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 2006).

Kaynaştırma: Özel gereksinimli öğrencilerin tüm eğitim ihtiyaçlarının karşılanarak destek eğitim hizmetleri de sağlanarak normal gelişim gösteren akranlarıyla birlikte eğitim almasını sağlayan uygulamadır (Batu, 2017).

Öğretimsel uygulama: Öğrencinin öğrenmekte zorluk yaşadığı akademik derslerde ve günlük yaşam becerileri üzerinde çalışılan derslerde öğrenme gereksinimine göre dersin düzenlenerek öğrenciye sunulmasıdır.

Değerlendirme: Kaynaştırma eğitime tabi tutulan öğrenciler için okulda bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi oluşturulur ve bu birimde her bir kaynaştırma öğrencisi için BEP hazırlanır. Kaynaştırma öğrencisi bu programdaki amaçlara göre değerlendirilir (İlköğretim Kurumları Yönetmeliği Madde 32-h).

1.6. Kısaltmalar

KKTC: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

MEGEP: Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin
Güçlendirilmesi Projesi

BEP: Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ AÇIKLAMALAR

Çalışmanın bu bölümünde kaynaştırma eğitime, kaynaştırma eğitiminin amaçlarına, önemine, yararlarına, kaynaştırmayı etkileyen etmenlere, KKTC’de kaynaştırma eğitimi ve Türkiye’de kaynaştırma eğitime yönelik ilgili literatür taramasına yer verilmiştir.

2.1. Kaynaştırma Eğitimi

Günümüzde özel eğitime gereksinimi olan öğrencilerin normal eğitime ihtiyaç duyması ile beraber eğitimlerine genel sınıflarda devam etmesi ve bu öğrencilerin kendi akranları ile beraber aynı ortamda eğitim görmesi kaynaştırma eğitimi tanımlamaktadır (Akçamete, 2009).

Kaynaştırma eğitimi; okul merkezli, planlı ve programlıdır. Tüm özel gereksinimli bireylerin öğrenebileceği, bireysel farklılıkların kabul edildiği ve bir ekip tarafından yürütüldüğü bir eğitim şeklidir (MEB, 2013).

Özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin, normal gelişim gösteren kendi yaşlıları ile birlikte eğitim görmesi, destek eğitim hizmetlerinin sağlanması ve eğitimlerinin yürütülmesi, özel eğitime dayalı olarak kaynaştırma sınıflarında devam etmeleri ve özel gereksinimli öğrenci için en az kısıtlayıcı eğitim ortamının sağlanması oldukça önemlidir (Kırcaali-İftar ve Batu, 2007; Sucuoğlu ve Kargın, 2008).

Özel gereksinimli öğrencilerin akranları ile eşit koşullarda eğitim almalarını sağlayan uygulamalarının etkililiği için bir takım düzenlemeler gerekmektedir. Özel gereksinimli bireylerin akranları ile eşit koşullarda eğitim hizmetinden yararlanmaları, eğitim sisteminin tüm boyutlarıyla izlenmesi ve objektif kriterlere göre değerlendirilmesini gerektirmektedir. Öncelikli olarak bu çocukların, eğitimlerinin başarılı olabilmesi için

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarına (BEP) gereksinim duyarlar. Ayrıca maksimum düzeyde gelişimleri için öğretim programı ve öğretimin uyarlanması gerekmektedir. Bu düzenlemelerin başarısını etkileyen ise özel gereksinimli olan ve olmayan öğrenciler ile öğretmenlere sağlanacak olan destek hizmetlerdir (Çolak, 2012).

Türkiye’de bulunan özel eğitim merkezlerindeki ve öğretmen sayılarındaki eksiklikler, özel eğitime gereksinimi olan öğrenci sayılarının artması gün geçtikçe kaynaştırma sınıflarına daha çok ihtiyaç duyulmasına ve önem kazandırmasına zemin hazırlamıştır (Yılmaz, 2013).

Öğretim, öğrenci gelişimini amaçlayan öğrenmenin başlatılması, gerçekleştirilmesi ve sürdürülmesi için düzenlenen planlı etkinliklerden oluşan, öğretmenler tarafından uygulanan bir süreçtir (Erdinç, 2006).

Yeni eğitim, öğretim strateji ve ortamlarının geliştirilmesi ile öğretmenlerin görevlerinin artması sorgulanmaya başlanılmıştır. Özellikle kaynaştırma eğitiminin ve sınıflarının yaygınlaşması yeni yöntemlerin izlenilmesi, eğitim programlarında önemli düzenlemeler yapılmasına zemin hazırlamaktadır.

Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin, kaynaştırma okulları bünyesinde onların ilgi ve yeteneklerine göre planlanan bireyselleştirilmiş eğitim programları sayesinde akranları ile öğrenim seviyeleri eşitlenmektedir. Kaynaştırma eğitimi, özel gereksinimli bireylerin ihtiyaçlarının, kullanılacak kaynakların türünün ve bilgi derecesinin aktivitelere bağlı olarak, normal okul programlarına bağlı kalınarak mümkün olduğunca aynı eğitim durumu ve koşulları sağlanarak akranları ile birlikte eğitime dahil edilme süreci olarak tanımlanabilir (Rose, Smith ve Barbara, 1993).

Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin eğitimlerinde arzu edilen başarıyı elde edebilmek için, sınıf öğretmenine, özel eğitim öğretmenine, okul yöneticilerine, rehber öğretmenlerine ve özel gereksinimli

öğrencilerin ailelerine önemli görevler düşmektedir. Kaynaştırma uygulamasının başarılı yürütülebilmesi için uygulama kapsamında herkesin iş birliği içerisinde olmaları gerekmektedir (Kırcaali-İftar, 2007 ve Sadioğlu, Batu, 2012)

2.2. Kaynaştırma Eğitiminin Amaçları

Çeşitli sebeplerden dolayı herhangi bir gelişim alanında yetersizliği bulunan bireylerin de normal gelişim gösteren bireyler kadar ayrıştırılmadan eğitim alma hakları vardır. Kaynaştırma eğitiminin amacı, eğitimde ayrımcılığı ortadan kaldırarak engel türü ne olursa olsun tüm bireylerin akranları ile birlikte eğitim almalarını sağlamaktır (Atıcı, 2014).

Batu ve Kırcaali-İftar (2006)'da yapmış oldukları çalışmada kaynaştırma eğitiminin amacını açıkça belirtmişlerdir. Bu amaç doğrultusunda kaynaştırma eğitimi sayesinde tüm bireyler için engel türüne göre gereken tedbirler alınarak gereken ve destek eğitim hizmetleri sağlanarak eğitim verilmektedir. Esas amaç engelli bireylerin topluma kazandırılması ve toplumun engelli bireylerin farkına vararak kabullenmesini sağlamaktır. Gerek okul idaresi gerekse sınıf öğretmeninin tutumu kaynaştırma eğitiminin sağlıklı yürütülebilmesi için büyük önem taşır.

2.3. Kaynaştırma Eğitiminin Önemi

Kaynaştırma eğitimi, özel gereksinime ihtiyacı olan öğrencinin psikolojik bağlamda dışlanma etkisinin ortadan kalktığı, en az kısıtlayıcı ortam olduğundan daha iyi bir öğrenme ortamı ve akranları ile beraber aynı sınıfta eğitim hizmeti aldığı ortamdır (Batu ve Kırcaali-İftar, 2011).

Özel eğitime gereksinimi olan öğrencilerin en az kısıtlayıcı ortamlar sağlanarak normal gelişim gösteren akranlarıyla bir arada bulunması ile sosyal ve akademik becerilerinin en üst seviyeye taşınması hedeflenmektedir (Kırcaali- İftar, 1998). En az kısıtlayıcı ortamlar genel

olarak kaynaştırma uygulamalarını sembolize ettiği düşünülürse, en az kısıtlayıcı ortam olan kaynaştırma uygulamalarında, öğrencinin sadece fiziksel olarak akranları ile aynı ortamı paylaşması değil gerekli destek eğitim hizmetleri sağlanarak eğitimlerini en üst seviyede alması hedeflenmektedir (Kargın, 2004).

Kaynaştırma eğitimin olumlu sonuçlar vermesi için öncelikle, özel eğitime gereksinimi olan öğrencilerin akademik ve eğitsel olarak performansının belirlenmesi gerekmektedir. Bu öğrencilerin eğitim göreceği sınıfların genel yapısı, öğrenci sayıları ve kullanılacak olan materyallerin donanımlı olması gerekmektedir. Kaynaştırma uygulamalarının gerçekleştirilmesinde en önemli etmen öğretmenlerin bilgi sahibi ve donanımlı olmasıdır. Kaynaştırma eğitimi veren okullara yerleştirilen öğrencilerin, eğitimin belirlenen düzeyde gerçekleştirilebilmesi için gerekli hizmetlerin tam olarak sağlanması büyük önem taşımaktadır (Gürgür, 2008).

2.4. Kaynaştırma Eğitimi Modelleri

Kaynaştırma eğitiminde öğrencinin bulunmuş olduğu ortam önemlidir. Kaynaştırma eğitimi; tam zamanlı kaynaştırma, yarı zamanlı kaynaştırma ve tersine kaynaştırma olmak üzere 3'e ayrılır. Tam zamanlı kaynaştırmada özel gereksinimli öğrenci tam gün boyunca tüm derslerde normal sınıftadır. Yarı zamanlı kaynaştırmada kaynaştırma öğrencisi özel desteğe ihtiyaç duyduğu derslerde özel sınıftadır, başarılı olabileceği düşünülen derslerde normal sınıftadır. Tersine kaynaştırmada ise istek doğrultusunda normal gelişim gösteren bireyler kaynaştırma sınıfı olan özel eğitim okullarında eğitim alabilirler. Kaynaştırma eğitiminde esas amaç öğrenciye en az kısıtlayıcı ortamı sağlamaktır. En az kısıtlayıcı ortam tam zamanlı kaynaştırma eğitimi olurken, en çok kısıtlayıcı ortam yatılı özel eğitim okulları olmaktadır. Esas tanımıyla en az kısıtlayıcı

ortam, öğrencinin gereksinimine ve becerilerine göre en uygun öğrenme ortamının sağlanmasıdır (Diken ve ark. 2013).

2.5. Kaynaştırma Eğitimi Etkileyen Etmenler

Güzel (2014) yaptığı yüksek lisans tez çalışması sonucunda; “Sınıfta kaynaştırma öğrencisi olan sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları problemlerle” ilgili olarak olumsuzluklar olduğunu dile getirmiştir. Bu olumsuzluklar, okulun gereken fiziksel donanımına sahip olmaması, sınıflarda olması gerekenden fazla öğrenci olması dolayısı ile sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisine vakit ayıramaması, BEP planının yapılmaması ya da sınıf öğretmenin BEP planı hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması, hizmet içi eğitimlerin düzenlenmemesi, rehberlik çalışmalarının yetersiz olması ve okulda kaynaştırma eğitimi için gerekli altyapının hazırlanmaması, ailelerle işbirlikli ortamın kurulmaması ve okul yöneticilerinin kaynaştırma kapsamında gerekli desteği vermemesi şeklindedir.

Bu nedenle, kaynaştırma eğitiminin sağlıklı ve doğru bir şekilde uygulanması için alınması gereken önlemler bulunmaktadır. Bu bağlamda en önemli etkenlerden biri öğretmen yeterliliğidir. Sınıfın fiziki yapısının düzenlenmesi, BEP planı hazırlanması, akran bilgilendirmesinin yapılması, gerekli destek eğitim hizmetlerinin sağlanması da büyük önem taşımaktadır (Batu, 2000).

2.6. Kaynaştırma Eğitiminin Yararları

Eğitim doğduğumuz andan itibaren başlayan ve ölünceye kadar devam eden bir süreçtir. Tartışılmaz her birey bir yada birçok alanda birbirinden farklıdır. Herhangi bir alanda gelişimsel farklılık gösteren bireyler toplumumuzun ayrıştırlamaz parçasıdır. Kaynaştırma eğitimi ile herhangi bir alanda gelişimsel geriliği olan bireylerin toplumdan ayrıştırlmaksızın eğitim alma hakları sağlanır. Kaynaştırma eğitimi toplumsal ve sosyal bağlamda incelendiğinde

tüm bireylere her anlamda fayda sağlamaktadır (Turhan, 2007).

Kaynaştırma okullarında bulunan herhangi bir gelişim alanında yaşlılarından farklılık gösteren öğrenciler ve aileleri, sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan normal gelişim gösteren öğrenciler ve aileleri, kaynaştırma eğitimi sürdürülen okullardaki yöneticiler ve sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan öğretmenler kaynaştırma eğitimi süresince olumlu olarak etkilenmektedirler (Sucuoğlu ve Kargın, 2006).

Yetersizliği olan bireylerin akranları ile birlikte aynı ortamda eğitime tabi tutulduklarında akademik ve sosyal anlamda öğrenme hızlarının arttığı ve akranlarını gözlemleyerek ve taklit ederek iletişim becerilerinin olumlu yönde etkilendiği gözlemler arasında yer almaktadır. Akranları tarafından okul ortamında kabul edilmenin onların toplum içine çıktıklarında daha özgüvenli olacaklarını vurgulamıştır. Alanyazın incelendiğinde özel eğitim kurumuna devam eden çocuklarla kaynaştırma sınıfına devam eden çocuklar arasındaki akademik gelişimin, kaynaştırma ortamında eğitim gören çocukta daha hızlı olduğu söylenebilir (Sucuoğlu ve Kargın, 2012; Eripek, 2017).

Kaynaştırma eğitiminin yararları incelendiğinde, kaynaştırma sınıfında eğitime devam eden ve normal gelişim gösterdiği kabul edilen öğrencilerin özel gereksinimli akranlarıyla aynı ortamda eğitim almalarının sosyal anlamda hoşgörü, saygı, sorumluluk, anlayış ve kendinden farklı olanı kabul etme gibi değerlerinin geliştiği söylenebilir (Helmstetter Peck ve Giangreco, 1994; Şahin, 2010).

Kaynaştırma sınıfına devam eden öğrencilerin ebeveynleri açısından kaynaştırmanın yararlarını incelediğimizde, ailelerin okula bakış açılarının değiştiğini ve çocuklarının hakkında daha doğru bilgi edinip okul dışı etkinliklerde çocuklarına daha faydalı

olabildiklerini söyleyebiliriz. Aileler, sınıf öğretmenleri ve diğer personellerle işbirliği içerisinde çalışarak çocuklarının gelişimlerine daha bilinçli destek sağlamakta ve yaşanan problemler karşısında daha doğru çözüm yolları bulmaktadırlar. Bununla birlikte ailelerin üzerinde baskı oluşturan etmenler azalmakta ve kendilerine güven duygusu gelişmektedir. Kaynaştırma eğitimi sayesinde aileler uzmanlarla işbirlikli çalıştığı için aile içindeki iş dağılımı daha doğru yapılmakta ve aileler çocuklarına destek olabilme konusunda yeni stratejiler öğrenebilmektedirler (MEB, 2010).

Sucuoğlu (1996), yaptığı çalışmada çocuğu kaynaştırma okuluna devam eden ailelerin üzerine büyük görev düştüğünü ve kaynaştırma uygulamasının başarı ile yürütülmesinde aile ile işbirliğinin çok önemli olduğunu vurgulamıştır. Çocuğun okul dışında en çok zaman geçirdiği yer ev olduğu için ailelerin evde bir nevi öğretmen rolü içinde olduklarını ve okulda öğrenilen bilginin kalıcılığının sağlanması konusunda aile etkeninin önemini vurgulamıştır.

Özel gereksinimli çocukla çalışan öğretmenlerin normal gelişim gösteren öğrencilerle çalışan öğretmenlere kıyasla kendilerini geliştirmek ve farklı öğretim stratejilerini sınıf ortamına uyarlamak zorunda olmaları mesleki anlamda kendilerini geliştirmelerini sağlamaktadır. Ayrıca farklı gelişim özellikleri gösteren öğrencilerle çalışmak sabır, hoşgörü, farklılıkları kabullenme ve zorluklarla başa çıkma gibi birçok özelliğin gelişmesine sebep olur (MEB, 2010).

2.7. Kaynaştırma Eğitiminde Sınıf Öğretmeninin Rolü ve Önemi

Kaynaştırma uygulamasının başarı ile yürütülüp uygulanmasında en önemli etken sınıf öğretmenleridir. Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimindeki görevlerine istekli olmaları ve olumlu yaklaşımları gerekmektedir. Öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencilerini kabul etmeleri, iyi tanımaları ve özverili şekilde yaklaşımları büyük önem taşımaktadır. Özel gereksinimli öğrenciler için mutlaka bireyselleştirilmiş eğitim programları hazırlanmalı ve öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda öğretim uygulanarak doğru değerlendirme yapılmalıdır. Sınıf içi düzenleme yani sınıfın fiziki yapısı çocuğa göre düzenlenmeli ve derse uygun materyaller hazırlanmalıdır. Sınıf öğretmenleri diğer öğretmenlerle iş birliği içinde çalışmalıdır. Yine sınıf içerisinde özel gereksinimli öğrencinin akranları tarafından kabul edilmesi sınıf öğretmenin yapacağı akran bilgilendirmesine ve sınıfı kaynaştırma eğitimine hazırlamasına bağlıdır (Güleryüz, 2009).

Sınıf öğretmeni sınıf içerisinde gösterdiği tutum ve davranışlarla öğrencilerine rol model olmaktadır. Sınıf öğretmenin kaynaştırma öğrencisine yönelik gösterdiği tüm davranışlar sınıftaki diğer öğrencilere örnek olacağından çok önemlidir. Öğretmen olumlu tutum ve davranışlarıyla tüm sınıfa örnek olmalıdır ve özel gereksinimli öğrencinin akranları tarafından kabul edilmesi ve kaynaşması için etkinlikler düzenlemelidir (Yell, 1995).

Kaynaştırma eğitiminde görev alan personelin bu eğitime ilişkin bilgileri genelde kısıtlıdır. bu sebeple kaynaştırma eğitiminde özellikle sınıf öğretmenleri başarılı eğitim verme konusunda sıkıntı yaşamaktadır (Sucuoğlu, 2004). Sınıf öğretmenlerine gerekli destek eğitim hizmetlerinin sunulması ve özel gereksinimli öğrencinin bu eğitimden sağlıklı bir şekilde yararlanmasını sağlamak önemlidir. Hizmet içi eğitimler düzenlenerek sınıf öğretmenlerinin özel eğitim ile ilgili bilgi

edinmeleri sağlanmalıdır. Öğretmenlerin çocuğun engel türünü iyi bilip ona göre sınıf içi düzenleme, öğretimsel uyarlama ve değerlendirme yapması gerekmektedir. Öğretmenlerin kaynaştırma sürecinde istekli, sabırlı ve özverili olması çok önemlidir (Sucuoğlu, 2004; Şahin, 2010).

Kaynaştırma eğitimine başlamadan önce sınıf öğretmenlerine hizmet içi eğitim alma ve seminerlere katılma olanağının sunulmasının öğretmenlerin kaynaştırma eğitiminde daha başarılı olmalarını sağlamaktadır. Sınıf içinde kaynaştırma öğrencisine yönelik daha rahat öğretimsel uygulama ve farklı stratejiler geliştirebildikleri görülmüştür (King-sears ve Cummings, 1996).

Kaynaştırma sadece özel gereksinimli öğrenci için değil, normal gelişim gösteren akranlar için de büyük önem taşımaktadır. Kaynaştırma eğitimi sayesinde özel gereksinimli bireylere eşit eğitim hakları sağlanır. Bunun yanında normal gelişim gösteren çocuklar açısından bakıldığında, özel gereksinimli akranları ile birlikte eğitim almak kendinden farklı olana saygı duyma, yardımlaşma, hoşgörü ve anlayış gibi davranışlarının olumlu yönde etkilenmektedir. Sınıf öğretmenleri öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre program hazırlamalı ve sınıf içi etkinlikler düzenleyerek öğrencilerin etkileşimini arttırmalıdır (Gül ve Vuran, 2015).

2.8. Kaynaştırma Eğitiminde Öğretimsel Uygulama ve Değerlendirme

Kaynaştırma eğitimini etkileyen en önemli etkenler, işbirliği, kabul edilme, öğrencinin ilgi ve yeteneklerinin farkında olma, öğrenciye uygun eğitim ortamının sunulması ve destek eğitim hizmetleri olarak sıralanabilir. Bu özelliklerin kaynaştırma okullarında bulunması büyük önem taşımaktadır. (Batu, 2008; Özokçu, 2013). Jacob ve Olisaemeka (2016), yaptıkları çalışmada kaynaştırma uygulamasının en önemli etkenlerini, öğrenci ihtiyacını karşılamaya yönelik program hazırlanması, öğretimin uyarlanması, öğrencinin anlayacağı öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılması ve destek eğitim hizmetlerinin sağlanması

olarak sıralamıştır. Ayrıca sınıftaki tüm öğrencilerin gelişimini hedefleyen bir öğretmen, sınıfın fiziksel düzenlenmesinde, öğrenci gruplarının oluşturulmasında, öğretim materyallerinin ve öğretim yöntemlerinin seçiminde değişiklikler yapmalıdır (Friend ve Bursuck, 2006; Sucuoğlu ve Kargın, 2008).

Kaynaştırma uygulamalarında sınıf öğretmenlerinin öğretim uygulamaları ile ilgili yaşadıkları sorunları ortaya koyan araştırmalara bakıldığında öğretmenlerin ders sırasında özel gereksinimli öğrenci için farklı materyal kullandıklarını ve verilecek bilgiyi en basit haliyle anlattıklarını buna karşın öğretimsel uyarlama ve değerlendirme aşamasında desteğe ihtiyaç duyduklarını söyleyebiliriz (Sadioğlu, 2011).

Kaynaştırma uygulamasına devam eden özel gereksinimli öğrenciler için ders içeriklerinde ve sınıf düzeninde uyarlamalar yapmak gerekir. Öğrencilerin gereksinimlerine göre planlanan derslere uygun materyaller kullanılmalıdır. Kaynaştırma eğitiminin başarılı sonuçlanması için sınıf öğretmenlerinin öğretimsel uygulama ve değerlendirme konusunda donanımlı olmaları gerekir. (Olçay-Gül, 2014; Shaw, 2011; Tomlinson, 2005).

Kaynaştırma eğitiminde özel gereksinimli öğrenciden beklenen başarı düzeyine ulaşabilmesi için öğrencinin ilgi ve yeteneği, performansı ve gereksinimi göz önünde bulundurulmalıdır. Öğretimde yapılan tüm uygulamalara öğrencinin BEP'inde yer verilmeli ve uygulanması mümkün olan planlar yapılmalıdır. Kaynaştırma eğitiminin bireyin en az kısıtlayıcı ortamı olması gerekir, eğer bireyin engel durumu ve ilgi ve becerilerine göre sınıfın fiziksel yapısı, öğretimde kullanılan materyaller, öğretimsel uygulamalar ve değerlendirmede yapılan uyarlamalar olmazsa kaynaştırma eğitimi bireye olumlu etki sağlamayacaktır. (Pliner ve Johnson, 2004).

Farklı gereksinimler ile gelişim ve öğrenme özelliklerine sahip olan, bu nedenle de kendilerine sunulan tek tip öğretimden eşit düzeyde

yararlanamayan kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin bulunduğu sınıflarda farklı duyulara hitap eden farklı materyallerin, düz anlatım yönteminin yanı sıra işbirlikçi öğrenme, keşfederek öğrenme, doğrudan öğretim gibi farklı yöntemlerin kullanılması gerektiği unutulmamalı; öğretme ve öğrenme süreçlerinde akran desteğine ve öğretimine mutlaka yer verilmelidir (Prater, 2006).

Hem farklılaştırılmış öğretim hem de öğrenme için evrensel tasarımda öğretmenlerin sözü edilen farklı yöntemleri uygulayarak öğrencilerine eşit öğrenme fırsatları sunabilecekleri, öğrencilerin birbirleriyle ve öğretmenleriyle etkili etkileşim kurabilecekleri işbirlikçi bir sınıf ortamı yaratabilecekleri vurgulanmaktadır (Evans, Williams, King ve Metcalf, 2010).

Kaynaştırma eğitimi sürecinde en zorlu görev sınıf öğretmenlerine düşüyor gibi görünse de okul yöneticisi, destek eğitim öğretmeni ve ailelere de büyük görevler düşmektedir. okul dışında en çok zaman geçirilen yer ailenin yanıdır. Ailelerin okul sonrasında çocukların okulda öğrendiklerini evde uygulama ve tekrar etme konusunda üzerine büyük görevler düşmektedir (Kargın, 2008).

Özel gereksinimli öğrencilerle çalışırken öğrencilerin sınıf içi durumuna göre gelişimlerine uygun ödevler verilmeli ve değerlendirme yapılırken öğrencinin ilgi ve yetenekleri göz önüne alınarak, en önemlisi engel durumuna uygun şekilde uyarlama yapılmalıdır (Zeff, 2007). Kaynaştırma uygulamalarında yapılan değerlendirmelerde esas amaç öğrenciyi bırakmadan sınıfı geçirmek değildir. Öğrencinin gelişimsel durumunu ve bilgilerini ortaya çıkarmaktır. Gereken durumlarda önlem almak ve farklı yöntem ve stratejileri belirlemede değerlendirme aşaması önemli rol oynamaktadır (Munk ve Bursuck, 1998).

2.9 KKTC’de Kaynaştırma Eğitimi ve Tarihçesi

KKTC’de özel eğitim geçmişine bakacak olursak, 1974 yılı ve sonrasında özel eğitim alanında yaşanan gelişmelere bakıldığında, ilk olarak Lapta’da işitme engelli öğrenciler için yatılı okulun açıldığını görmekteyiz. Bakanlık kurulunda özel eğitimle ilgili bir alt yapı olmadığı için ilköğretim dairesinin desteği ile açılan bu yatılı okulda işitme engelli öğrenciler tüm haftayı burada geçirirdi. Bunun yanında iş eğitimi dersi de verilmekteydi. 1974 yılı sonrasında işitme engelliler okulunun yanında eski adıyla “geri zekalılar okulu” olan şuan Girne özel eğitim merkezi olarak değişen zihin engellilere yönelik yatılı okul açıldı. Bu okula öğrenciler pazartesten cumaya kadar yatılı olarak devam ediyorlardı. 4. Milli eğitim şurası ile birlikte Girne’de bulunan özel eğitim merkezinde yatılı olarak devam eden magosadan gelen öğrenciler magosa özel eğitim merkezine aktarılmış ve Girne özel eğitim merkezi yatılıdan gündüzlü özel eğitim merkezi olarak değişmiştir. 1986 yılında spastikler okulu açılmıştır. Lefkoşa özel eğitim merkezi olarak şuan eğitim vermeye devam eden bu okula ilk zamanlar sadece celebral palsy tanılı öğrenciler devam etmekteydi. 2005 yılında Özel eğitim vakfı tarafından açılan Lefkoşa özel eğitim okulu ve 2006 yılında MEB tarafından açılan özel eğitim merkezleri bulunmaktadır. Bütün bu özel eğitim merkezlerinin açılmasının yanında 1990’lı yıllarda KKTC’de kaynaştırmaya yönelik ilk adım atılmış ve kaynak sınıfların açılmasıyla velilerin tepkisiyle karşılaşmıştır. 3. Milli eğitim şurası ile yaygınlaşmaya başlayan kaynaştırma eğitimi şuan KKTC genelinde birçok ilköğretim okulunda uygulanmaktadır. Fakat genel olarak yasal eksiklikler ve yöneticilerin ve öğretmenlerin özel eğitim alanı ile ilgili yeterli donanıma sahip olmamaları sorun teşkil etmektedir. Kaynaştırma eğitimi içerisinde sorumlu olan öğretmenler, veliler ve yöneticilere yönelik hizmet içi eğitimlerin az olması kaynaştırma eğitimini olumsuz etkilemektedir (Saygı, 2007). 5. Milli eğitim şurası ile birlikte yayınlanan özel eğitim komisyonu kararı ile kaynaştırma eğitimini destekleyici kararlar alınmıştır. Bu kararların içerisinde kaynaştırma

eğitimi verilen okullara maddi destek ve materyal desteği sağlanması konusunda kararlar alınmıştır. Yine bu komisyon kararında okulların tüm çocukların eğitim gereksinimlerine yönelik düzenlenmesi, özel gereksinimli çocukların eşit bir şekilde eğitime katılmalarının sağlanması konusunda düzenlemelere yer verilmiştir (KKTC Milli Eğitim Şurası, 2018).

2.10 Kaynaştırma Eğitimi İle İlgili Türkiye’de Yapılan Çalışmalar

Demir ve Açar (2010)’ın “Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Düşünceleri” isimli çalışmalarında sınıf öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik ayrıltılı düşüncelerini ortaya çıkarmayı hedeflemişlerdir. Çanakkale ilinde kaynaştırma sınıfında görevli 150 öğretmen ile yapılan bu çalışmada araştırmacılar kaynaştırma sınıfı öğretmenlerinin mesleki deneyimlerinin, özel eğitim ile ilgili ek eğitim alıp almama durumunun ve cinsiyet değişkenlerinin arasında anlamlı farklılıkların olduğunu ortaya koymuşlardır.

Durgun (2010), yılında yapmış olduğu çalışmasında ilköğretim okullarında görev yapan kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesine ilişkin araştırmasında İstanbul – Sancaktepe ilçesindeki ilköğretim okullarında görev yapan 148 sınıf öğretmeni ile çalışmıştır. Araştırmacı çalışmada tarama modelini kullanmıştır. Araştırmada yazar tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu ve Sınıf Yönetimi Becerileri Ölçeği kullanılmıştır. Bu çalışmanın sonucuna bakıldığında sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan sınıf öğretmenlerinin mesleki deneyim, yaş, cinsiyet, öğrenci sayısı, özel eğitime yönelik hizmet içi eğitim alma gibi değişkenlere göre anlamlı farklılıkların olduğu ortaya çıkmıştır.

Özaydın ve Çolak (2011), yapmış oldukları çalışmada bir yıldan az olmamak kaydıyla sınıfında özel gereksinimli öğrencisi olan okul öncesi öğretmenlerine yönelik “Okul Öncesi Eğitimde Kaynaştırma Eğitimi” hizmet içi eğitim programına ilişkin görüşlerini incelemişlerdir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış ve 9 katılımcıya hizmet içi eğitim verilerek durum çalışması yapılmıştır. Yapılan bu çalışmanın sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin verilen hizmet içi eğitimini aldıktan sonra sınıf içi uygulamalarda sorumluluklarını yerine getirebildikleri ancak kaynaştırma sınıfında görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin uygulamada yaşadıkları sorunlar karşısında destek eğitim öğretmeni ve kaynak oda desteğine ihtiyaç duydukları tespit edilmiştir.

Saraç ve Çolak (2012), tarafından, kaynaştırma uygulamaları sürecinde ilköğretim sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlarına ilişkin görüş ve önerilerinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmaya İstanbul – Maltepe’de bulunan 5 ilkokulda görev yapan 19 kaynaştırma sınıfı öğretmeni katılmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi olan yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara bakıldığında sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan sınıf öğretmenlerinin taleplerinin karşılanmadığı, materyal desteğinin yeterli olmadığı, öğretmenlerin destek eğitim öğretmenlerinden yardım almalarına karşın hizmet içi eğitimlerin yetersiz olması sebebiyle sağlıklı eğitimin gerçekleşemediği sonucuna ulaşılmıştır.

Gök (2013), yapmış olduğu tez çalışmasında sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi konusunda yaşadıkları zorlukları ve bu yaşanan zorluklarla başa çıkmada ne tür yöntem kullandıklarını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmacı bu çalışmayı 2012-2013 eğitim yılında Antalya – Kepez’de bulunan üç ilkokulda kaynaştırma sınıfında görev yapan 10 sınıf öğretmeni ile yapmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi

kullanılmıştır. Bu çalışmanın sonucunda kaynaştırma sınıfında görev yapan sınıf öğretmenlerin yaşadıkları sorunlar, kaynaştırma öğrencisi ile yaşanan iletişim sıkıntısı, akran kabullenmesinde yaşanan sıkıntı, kalabalık sınıf mevcudu, sınıfın fiziki yapısının kaynaştırma öğrencisi için elverişsiz oluşu, destek eğitim öğretmeni ile yaşanan iletişimsizlik olarak sıralanmıştır. Bu sorunlarla başa çıkma yöntemi olarak, akran bilgilendirmesinin yapılması, sınıf öğretmenlerinin yaşanan sorunlara rağmen öğrenci ile birebir ilgilenme ortamını yaratması, akran iletişimini kuvvetlendirmek amaçlı sınıf içi aktiviteler düzenlemesi ve sınıf öğretmenin rehber öğretmen ve aile ile iletişim kurması olarak sıralanmıştır.

Güzel (2014), “Kaynaştırma öğrencisi olan ilköğretim öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin yaşadıkları sorunlar (Beykoz ilçesi örneği)” isimli çalışmasında sınıflarında kaynaştırma öğrencisi olan sınıf öğretmenlerinin sorunlarını ele alan bir çalışma yapmıştır. İlkokulda görev yapan 206 öğretmene ulaşılmıştır. Yapılan çalışmada iki bölümden oluşan anket kullanılmıştır. İlk bölümünde öğretmenlerin demografik bilgileri için bilgilerin olduğu, ikinci bölümde ise sınıf içerisinde gerçekleşen rehberlik hizmetlerinin, BEP planları ve kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerin olduğu formlar kullanılmıştır. Araştırma sonucunda kaynaştırmaya ilişkin olumsuzluklar ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerden toplanılan bilgiler doğrultusunda okulun fiziki yapısı, sınıfların kalabalık olması, kaynaştırma öğrencilerinin sınıflara eşit bir şekilde dağıtılmaması gibi olumsuzluklar kaynaştırma eğitiminde yaşanan başlıca sorunlar olarak belirtilmiştir.

Gül ve Vuran (2015), Normal sınıflara devam eden özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma uygulamasına ilişkin görüşleri ve karşılaştıkları sorunlarla ilgili yapmış oldukları çalışmada nitel araştırma yöntemini kullanmış olup 14 ilkokul ve orta okulda öğrenim gören kaynaştırma öğrencisine ulaşmışlardır. Bu

araştırmanın sonucuna bakıldığında kaynaştırma öğrencilerinin öğretimlerinde akademik derslerde beklenen uyarlamaların yapılmadığı daha çok problem davranışların düzeltilmesine yönelik çalışmaların yapıldığı gözlenmiştir. Yine görüşme yapılan öğrencilerden alınan sonuçlara göre sosyal aktivitelere kaynaştırma öğrencilerinin katılmaları konusunda teşvik edilmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Pamuk (2016), “Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime ilişkin görüşleri” çalışmasında İzmir’de bulunan 308 sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada veri toplama aracı olarak “Kaynaştırma Eğitime İlişkin Öğretmen Görüşleri” anketi kullanılmıştır. Ek olarak anket sonunda açık uçlu sorulara da yer verilmiştir. Araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime ilişkin görüşlerinin çoğunluğuna katılıyorum diyerek olumlu cevap vermişlerdir. Sınıflarında kaynaştırma öğrenci olan ve olmayan öğretmenlerin görüşlerinde anlamlı farklılıklar bulunamamıştır. Araştırmada kaynaştırma eğitimi ile ilgili eğitim alan öğretmenlerin kaynaştırma eğitime daha sıcak baktıkları sonucuna ulaşılmıştır. Diğer öğretmenlerin ise kaynaştırma eğitimi almalarına ve sınıflarında kaynaştırma öğrenci olabilme durumlarına olumlu baktıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Yaman (2017) “Kaynaştırma modeli ile eğitilen öğrenciler için bireyselleştirilmiş eğitim programlarının geliştirilmesi ve uygulamasına yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesi” çalışmasında kaynaştırma uygulaması yapılan okullarda kaynaştırma öğrenci olan öğretmenlerin kaynaştırma eğitime ilişkin görüşlerinin ne düzeyde olduğu belirlenmesi amaçlanılmıştır. Araştırmada sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenlerin başlıca sorunları; sınıf ve eğitim ortamının fiziki yapısı elverişli olmadığını belirtmişlerdir. Kaynaştırma eğitime ilişkin hizmet içi eğitimlerin verilmediği, verilen eğitimlerinde

uzman kişiler tarafından olmadığını, kaynaştırma eğitimi için hazırlanmış bir programın olmamasını kaynaştırma eğitiminin uygulanırken yaşanan en önemli sorunların olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca yaşanan diğer sorunların okul idarecilerinin ve rehber öğretmenlerinden gereken desteğine görülmemesi sonucunda kaynaştırma eğitiminde sadece sınıf öğretmenlerinin yetersiz kaldıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimin sağlıklı bir şekilde uygulanabilmesi için eğitim ortamlarının düzenlenmesi gereken malzemelerin sağlanması ve rehber öğretmenlerin desteğinin artması ile bu eğitimlerin başarılı bir şekilde uygulanabileceğini görüşlerini belirtmişlerdir.

2.11 Kaynaştırma Eğitimi İle İlgili KKTC’de Yapılan Çalışmalar

Saygı (2007), çalışmasında, KKTC’de özel eğitim ve kaynaştırmanın tarihçesi ve günümüze kadar olan gelişimine değinmiştir. Özel eğitimin önemine ve ülkedeki durumundan bahsetmiştir. Saygı, KKTC’de özel eğitim ile ilgili bir yasanın bulunmadığına ve bu yüzden sağlıklı çalışmaların gerçekleşmediğine değinmiştir.

Dağlı (2009), "Okulunda kaynaştırma eğitimi uygulanan ve uygulanmayan okul idarecileri ve öğretmenlerin kaynaştırma eğitime yönelik tutumlarının belirlenmesi" isimli çalışmasında kaynaştırma eğitimi uygulanan ve uygulanmayan okullarda görev yapan idarecilerin ve öğretmenlerin incelenen değişkenler açısından görüş farklılığı göstermedikleri ve kaynaştırma eğitime ilişkin olumsuz tutum sergiledikleri sonucuna ulaşmıştır. Öğretmen yetiştirilen programlarda özel eğitim ile ilgili hizmet içi derslerin verilmesinin olumsuz tutumları değiştirebileceği önerisinde bulunulmuştur.

Balcıoğlu (2013), tarafından özel eğitim okulları ile kaynaştırma eğitimi veren ilkokullarda yöneticilerin, öğretmenlerin ve öğrenci velilerinin yaşadıkları sorunlara ilişkin nitel bir araştırma yapılmıştır.

Araştırmaya 2011-2012 öğretim yılında Lefkoşa, Girne ve Güzelyurt ilçelerindeki kamu özel eğitim okulları ile kamu ilkokullarında kaynaştırma eğitimi veren okulların yöneticileri, öğretmenleri ve öğrenci velileri katılmıştır. Yöneticilerin kayıt dönemlerinde sıkıntılar yaşadıklarını, maddi kaynak yetersizlikleri olduğunu ve araç-gereç temininde dolayı sorunlaryaşandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun eğitim ortamlarının altyapısı ile ilgili çeşitli sıkıntıları olduğu, BEP hazırlama ve uygulama ile ders araç-gereçlerini bulma konusunda sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Veliler ise kayıt döneminde bir sorunla karşılaşmadıklarını ancak sınıflardaki öğrenci sayısının fazlalığı nedeniyle çocuklarına yeterli ilginin gösterilemediğini, verilen ödevlerin çocukların seviyesine göre olmadığını belirtmişlerdir.

Karabulut (2013), “İlkokullarda kaynaştırma uygulamalarını okul yöneticileri, öğretmenler ve velilerin görüşlerine göre karşılaştırılması”na yönelik durum çalışması yapılmıştır. Araştırmasını “yarı yapılandırılmış görüşme formu” hazırlayarak görüşme tekniği ile gerçekleştirmiştir. Çalışmasında “seçkisiz örnekleme metodu” ile 10 yönetici, 14 öğretmen ve 12 veliden gelen verileri kullanmıştır. Çalışma sonucunda özel eğitim kanunu ve kaynaştırma uygulamaları için yasal mevzuatın yetersizliğine vurgu yapılmıştır. Araştırmaya katılanların hemen hemen hepsi tüm yetersizlik türlerinin kaynaştırmaya uygun olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılar; özel eğitim düzenlemeleri için alt yapı ve maddi yetersizliklerin giderilmesini, her okula kaynak oda açılmasını ve özel eğitim öğretmeni verilmesini, velilerin özel gereksinimli çocuklarını kabullenmeleri ve çocuklarının yetersizlik türü ile ilgili bilgilenmeleri gerektiği ayrıca kaynaştırma ile ilgili kurs ve seminerler düzenlenmesini istemektedirler.

Kanlı (2014), “KKTC’deki özel eğitim merkezlerinden ve kaynak odalarından yararlanan özel gereksinimli öğrencilerin sosyal becerilerinin incelenmesi” isimli çalışmasında, destek eğitim odalarına veya özel eğitim okullarına devam eden öğrencilerin akademik becerilerinde anlamlı bir

fark bulunmuş, destek eğitim odası, özel eğitim merkezi veya her ikisine de devam eden öğrencilerin kendini kontrol edebilmede anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Öğretmen cinsiyet farklılığının problem davranışlarda ve akademik beceri düzeyleri üzerinde etkili olmadığı fakat mesleki kıdemin etkili olduğu bulunmuştur.

Argün (2015), “İlkokul döneminde özel gereksinimli çocuğu olan ve olmayan ebeveynlerin kaynaştırmaya ilişkin tutumlarının incelenmesi” isimli çalışmasında, Lefkoşa bölgesinde 3 ilköğretim okulunda öğrenim gören 237 öğrenci velisine kaynaştırmaya karşı tutum ölçeği uygulamıştır. Genel olarak bu çalışmanın sonucuna bakacak olursak öğrenci ailelerinin kaynaştırma eğitimine yönelik davranışsal ve duygusal boyutta kararsız tutum sergilediklerini bilişsel boyutta ise olumsuz tutum sergilediklerini görebiliriz.

Güneş (2016), “Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitiminde yaşanan sorunlara ilişkin görüşlerinin incelenmesi” isimli çalışmasında sınıf öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerini tarama modelini kullanarak incelemiştir. Çalışma 2014-2015 eğitim ve öğretim yılında sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan 130 öğretmenden oluşmuştur. Araştırmasında Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği ve Kişisel bilgi Formu kullanmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüşler ölçeğinin sorularına vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda “kararsızım” sonucuna ulaştırmışlardır. Cinsiyet faktörünün sonuçlarda anlamlı farklılıklar gösterdiği görülmüştür. Erkek öğretmenlerde kaynaştırmaya ilişkin görüşlerde lehine cevaplar verilmiştir. Araştırma sonucunda daha öncesinde kaynaştırmaya ilişkin eğitim alan öğretmenler ile almayan öğretmenler arasında anlamlı farklar olmasıyla beraber kaynaştırmaya ilişkin ders alan öğretmenlerin kaynaştırmaya daha sıcak baktıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Abbasoğlu (2016), “Özel eğitim ve kaynaştırma eğitimi uygulanan ilkokullarda özel eğitim hizmetlerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi” isimli çalışmasında, 41 özel eğitim öğretmeni ile görüşmüştür. Araştırmacı tezinde öğretmenlerin çoğunluğunun KKTC’de özel eğitim yasası eksikliğinin kaynaştırma eğitimi ve özel eğitim hizmetlerini olumsuz etkilediğini, kurumların işbirlikli çalışmadığını, özel eğitim ile ilgili yeterli hizmetiçi eğitim desteğinin sağlanmadığını bulgularında belirtmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, araştırma alanı, araştırmacının rolü, verilerin toplanması, verilerin analizi, geçerlik ve güvenirlik çalışmalarına yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarında öğretimsel uygulama ve değerlendirmeye ilişkin yaptıklarının belirlenmesi amacıyla, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma tekniği ile toplanan bilgiler çeşitlilik gösterir. Bu bilgilerden elde edilen veriler gözlem notları, görüşme kayıtları, dökümanlar, resimler ve diğer şekillerde olabilir (Yıldırım ve Şimşek 2006). Yaptığımız bu çalışmada görüşme yöntemi kullanılmış ve veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile önceden belirlenmiş olan sorular görüşme yapılan katılımcılara sistematik bir sıra ile sorulur ve katılımcının istediği şekilde ve özgürce yanıtlamasına izin verilir (Ekiz, 2003). Araştırmada kullanılan formun ilk hali açık uçlu olarak, öğretimi desenleme ve uygulamaya ilişkin altı soru ve öğretimin etkililiğini değerlendirmeye ilişkin 4 soru olmak üzere toplam on sorudan oluşturulmuş ve eğitim bilimleri bölümünde görev yapan Yrd. Doç Dr. Müzeyyen Eldeniz ve Doç. Dr. Berrin Baydık'tan uzman görüşü alınmıştır. Son olarak kaynaştırma sınıfında görev yapan bir öğretmen ile pilot uygulama yapılarak sorulara son hali verilmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Bu çalışma, ilköğretim okullarında kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarında öğretimsel uygulama ve değerlendirmeye ilişkin yaptıklarının belirlenmesine yönelik

yapılmıştır. Araştırmada veriler, ilköğretim okullarında görev yapan ve sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan öğretmenlerle görüşme yapılarak toplanmıştır. 2016-2017 öğretim yılında KKTC Milli Eğitim Bakanlığı'ndan alınan izin doğrultusunda kaynak odası bulunan ilköğretim okullarında görev yapan 12 kişi bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Araştırma Milli Eğitim Bakanlığı'nın 06.04.2017 tarih ve İÖD.0.00-35/2017/1B-1098 sayılı izni ile yapılmıştır.

3.3. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada veriler niteliksel veri toplama tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme yolu kullanılarak toplanmıştır. Sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin öğretimsel uygulama ve değerlendirmeye yönelik yaptıklarının belirlenmesi amacıyla toplamda on sorudan oluşan görüşme formu kullanılmıştır. Yapılan görüşmeler ses kayıt cihazı kullanılarak kaydedilmiştir. Görüşmelerde yer alan sorular aşağıdaki gibidir;

Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerine yönelik öğretimi Desenleme ve uygulamaya yönelik;

1. Özel Gereksinimli öğrencinin eğitsel gereksinimleri doğrultusunda öğretim yöntemlerinde ve etkinliklerinde yaptıkları uyarlamalar nelerdir?
2. Özel gereksinimli öğrencinin diğer öğrencilerle etkileşimini kolaylaştırmak için ne gibi önlemler aldıklarına yönelik yaptıkları nelerdir?
3. Özel gereksinimli öğrenci için ne tür materyaller hazırladıklarına yönelik yaptıkları nelerdir?
4. Özel gereksinimli öğrencinin öğretimiyle ilgili ne tür destek aldıklarına ve bu konuda neler yaptıklarına yönelik yaptıkları nelerdir?

5. Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamasında öğretimi desenleme ve uygulama konusunda yaşadıkları ve bunları aşmak için yaptıkları nelerdir?

6. Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamasında öğretimi desenleme ve uygulama konusundaki becerilerini arttırmak için yaptıkları nelerdir?

Öğretimin Etkililiğini Değerlendirmeye yönelik;

1. Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamasında özel gereksinimli öğrenci ile gerçekleştirdikleri öğretimin etkililiğini nasıl değerlendirdiklerine yönelik yaptıkları nelerdir?

2. Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamasında değerlendirme sonuçlarını özel gereksinimli öğrencinin kendisine, ailesine ve öğrenciyle çalışan diğer personele bildirme aşamasında yaptıkları nelerdir?

3. Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamasında değerlendirme sonuçlarını, eğitsel amaçları saptamada nasıl kullandıklarına yönelik yaptıkları nelerdir?

4. Öğretimin etkililiğini değerlendirme konusundaki becerilerinizi arttırmak için neler yaptıklarına yönelik yaptıkları nelerdir?

Görüşme soruları belirlenen sıraya göre katılımcılara sorulmuş olup, cevaplanırken sonraki bir sorunun cevabı alınmışsa o soru tekrar sorulmamıştır. Yapılan görüşme esnasında öğretmenlerin anlamadıkları sorular verilecek cevaba yön verici olmayacak şekilde sorudaki anlaşılmayan kısımla ilgili bilgilendirme yapılmıştır. Araştırmanın ilerleyen kısımlarında görüşmeye katılan öğretmenlerin isimleri etiğe uygun olması açısından kodlanarak verilmiştir.

3.3.1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Özellikleri

Araştırmada kullanılacak görüşme soruları belirlendikten sonra KKTC Milli Eğitim Bakanlığına izin başvurusu yapılmış ve izin alındıktan sonra kaynak odası bulunan ilköğretim okullarının listesi alınmıştır. Alınan listeye göre gidilen okullarda okul müdürü ile görüşülmüş ve araştırma ile ilgili olarak kısaca bilgi verilmiştir. Sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenler ile görüşme yapılmadan önce öğretmenlere görüşme soruları verilmiş ve okumaları için süre verilmiştir. Araştırma 12 öğretmenin katılımı ile gerçekleşmiştir.

3.3.2. Öğretmenlere İlişkin Demografik Bilgiler

Tablo 1’de araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet yaş kıdem kaynaştırma eğitimi alıp almadığı kaç yıldır kaynaştırma sınıfı ile çalıştığı ve mezun oldukları fakülteler yer almaktadır.

Tablo 1 Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

Öğret- menin Kodu	Cinsiy et	Yaş	Kıdem	Daha Önce Kaynaş- tırma Eğitimi Alıp Almadığı	Kaç Yıldır Kaynaştır- ma Sınıfı İle Çalıştığı	Mezun Olduğu Fakülte
A	Kadın	26-30	0-5	Evet	0-5 yıl	Öğretmen akademisi
B	Kadın	26-30	6 – 10	Evet	0-5 yıl	Öğretmen akademisi
C	Erkek	41 ve üzeri	16-20	Evet	6-10 yıl	Öğretmen akademisi
D	Kadın	31-35	11-15	Evet	11-15 yıl	Öğretmen akademisi

E	Kadın	41 ve üzeri	21 yıl ve üzeri	Hayır	21 yıl ve üzeri	Eğitim fakültesi
F	Kadın	36-40	16-20	Evet	0-5 yıl	Öğretmen akademisi
G	Kadın	36-40	11-15	Hayır	0-5 yıl	Eğitim fakültesi
H	Kadın	41 ve üzeri	16-20	Hayır	11-15 yıl	Eğitim fakültesi
I	Erkek	41 ve üzeri	16-20	Hayır	0-5 yıl	Öğretmen akademisi
K	Kadın	36-40	16-20	Hayır	0-5 yıl	Öğretmen akademisi
L	Kadın	31-35	6-10	Evet	0-5 yıl	Öğretmen akademisi
M	Erkek	41 ve üzeri	16-20	Evet	0-5 yıl	Öğretmen akademisi

Tablo:2’de görüşmelere ilişkin tarih, görüşme şekli ve süreler belirtilmiştir. Veriler 11.05.2017/01.06.2017 tarih aralığında toplanmıştır. Görüşmeler hafta içi yapılmış olup öğretmenlerin uygun olduğu ders dışı saatlerden yapılmıştır.

Tablo 2 Görüşme Tarih ve Süreleri

Öğretmenin Kodu	Görüşme Süresi	Görüşme Tarihi
Öğretmen A	12dk.	11.05.2017
Öğretmen B	15dk.	11.05.2017
Öğretmen C	10dk.	11.05.2017
Öğretmen D	15dk.	30.05.2017
Öğretmen E	13dk.	30.05.2017

Öğretmen F	20dk.	30.05.2017
Öğretmen G	20dk	30.05.2017
Öğretmen H	10dk	31.05.2017
Öğretmen I	15dk.	01.06.2017
Öğretmen K	12.06dk	01.06.2017
Öğretmen L	20dk	01.06.2017
Öğretmen M	20dk	01.06.2017

3.4. Verilerin Analizi

Araştırma için toplanan ses kayıtları yazıya dökülmüş ve bu döküm sırasında duyulan her kelime olduğu gibi bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Kayıtların aktarılıp düzenlenmesinin ardından her satıra bir numara verilmiş olup bu verilerin doğruluğunu kontrol etmek amacıyla ses kayıtları tekrar dinlenmiş ve aktarılan yazı ile karşılaştırılmıştır.

Verilerin analiz edilmesi için ilk olarak her bir döküm için sayfa ve satır numarası verilmiştir. Tüm görüşmelerden elde edilen verilerden toplamda 20 sayfa elde edilmiştir. Verilerin kodlanması için anlam bütünlüğü olan veriler belirlenmiş ve kodlama listesi elde edilmiştir. Anlamlı eşitlik gösteren veriler temalaştırılmıştır. Elde edilen temalar tekrar analiz edilerek gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Oluşturulan temalar yüzde ve frekans tabloları verilerek bulgular kısmında paylaşılmıştır. Oluşturulan temalar araştırmanın alt amaçlarına uygun olacak şekilde düzenlenmiştir. Verilerin çözümlenmesi işleminde kodlar ve temalar anlaşılır bir dille yorumlanmış ve sonuçlar çıkarılmıştır. Görüşme notları tırnak işareti ile belirtilmiş ve hangi öğretmene ait olduğu Tablo.1. de belirtilen alfabetik kodla belirtilmiştir.

3.5. Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmalarda elde edilen bulguların kaliteli olması, inandırıcı olması ve özgün bir çalışma olması için geçerlik ve güvenirlilik çalışmalarının yapılması oldukça önem taşımaktadır (Yıldırım, 1999). Bu

kapsamda yapılan bu çalışmada, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları kapsamında ilk olarak hazırlanan görüşme soruları için iki uzman görüşü alınmış, daha sonra oluşturulan görüşme soruları ile pilot uygulama yapılmış ve sorulara son şekli verilmiştir. Bunun devamında araştırmacı her bir görüşme sırasında bütün sorular aynı sırada ve aynı cümlelerle sormuş ve veriler ses kaydı yapılarak toplanmıştır.

Ses kaydından aktarılan veriler bilgisayar ortamına aktarıldıktan sonra yazıya dökülmüştür. Elde edilen bu dokümanın güvenirliği için uzman bir öğretim görevlisi rastgele seçilen bir ses kaydını yazıya dökmüştür. Elde edilen iki doküman birbiriyle karşılaştırılarak güvenirlik çalışması yapılmıştır. Bunun devamında verilerin kodlanması ve temalaştırılması sırasında sürekli uzman görüşü alınmış ve geri dönütlerle temalara son şekli verilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde “Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarında öğretimsel uygulama ve değerlendirmeye ilişkin yaptıklarının belirlenmesi” amacıyla öğretmenlerle yapılan görüşmeden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Öğrencilerine Yönelik Öğretimi Desenleme ve Uygulamaya Yönelik Görüşleri

Sınıf öğretmenlerine yöneltilen “Kaynaştırma Öğrencilerine Yönelik Öğretimi Desenleme ve Uygulamaya Yönelik” görüşlerinin belirlenmesi amacıyla 6 soru sorulmuş ve bu sorulara verilen cevaplar aşağıda açıklanmıştır.

4.1.1. Sınıf öğretmenlerine yöneltilen “Özel Gereksinimli öğrencinin eğitsel gereksinimleri doğrultusunda öğretim yöntemlerinde ve etkinliklerinde ne gibi uyarlamalar yapıyorsunuz?” sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri;

Tablo 3 Öğretim Yöntemlerinde ve Etkinliklerinde Yapılan Uyarlamalara İlişkin Öğretmen Görüşleri

Görüşler	F	%
Kendi masamda ya da ön sırada oturtuyorum	4	25
Destek eğitim öğretmenin hazırladığı ya da kendi hazırladığı görsel materyallerden faydalanma	4	25
Sınıf içinde diğer çocuklara farklı görevler vererek özel gereksinimli öğrenciyle birebir ilgilenme	2	12,5
Ders saatlerinde sınıf kalabalık olduğu için zaman ayıramıyorum	2	12,5
Akademik derslerini özel eğitim öğretmeni ya da gittiği özel eğitim merkezinde öğreniyor	2	12,5
Özel bir uygulama yapmıyorum	2	12,5
Toplam	16	100

Araştırma kapsamında sorulan soruya A,B,C,D,E,F,G,H,I,K,L,M öğretmenlerinin verdikleri cevaplar,

“Kendi masamda ya da ön sırada oturtuyorum.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Sınıftaki diğer öğrencilerden farklı olarak ilk sıraya oturtuyorum”(A), “Örneğin okuma geriliği olan öğrencime kendi masamda okuma çalışması yaptırıyorum”(E), “Sadece benim masamda ders yapıyor. Kendi sırasında oturduğunda arkadaşlarını rahat bırakmıyor”(F), “Destek eğitim öğretmenin yönlendirmesi doğrultusunda diğer öğrencilerden farklı olarak uyarlamalar yapıyorum. Örnek verecek olursam özel gereksinimli öğrencimi kendi masama yakın oturtuyorum”(M) şeklinde olmuştur.

“Destek eğitim öğretmenin hazırladığı ya da kendi hazırladığı görsel materyallerden faydalanma.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Özel eğitim öğretmenin bana verdiği farklı materyallerle öğretim yapıyorum. Örneğin Türkçe dersinde harflerin yazılı olduğu resimli kartları kullanıyorum.”(B), “Derslerde ayrı olarak görsel materyal hazırlıyorum.”(G), “Görsel etkinlikleri basitleştirerek somut çalışmalarla anlatıyorum.”(H), “Mesela Türkçe dersinde akranları okuma çalışmaları yaparken bu öğrenci için resimli kartlar hazırlıyorum.”(M) şeklinde olmuştur.

“Sınıf içinde diğer çocuklara farklı görevler vererek özel gereksinimli öğrenciyle birebir ilgilenme.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Örneğin matematik dersinde diğer öğrenciler işlem çözerken ben ona sayı yazdırıyorum.”(A), “Mesela Türkçe dersinde akranları okuma yaparken özel gereksinimli öğrencimler resimli kartlarla çalışıyorum”(M).

“Ders saatlerinde sınıf kalabalık olduğu için zaman ayıramıyorum.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Boş ders saatlerinde özel olarak ilgileniyorum. Sınıf kalabalık olduğu için çok zaman ayıramıyorum.”(E), “Sınıfım çok kalabalık ve vakit çok sınırlı sınıf içerisinde ilgilenemiyorum.”(K)

“Akademik derslerini özel eğitim öğretmeni ya da gittiği özel eğitim merkezinde öğreniyor.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Hizmet içi eğitim almadık. Bilimsel bir uyarlamam yok. Haftanın 3 günü özel eğitim merkezinde 1 günü destek eğitim odasında. Akademik derslerini daha çok özel eğitim merkezinde görüyor.”(I), “Bir özel gereksinimli öğrencim var, özel eğitim öğretmenin yönlendirmesine göre konu belirleriz. Kaynak odada öğretildiği doğrultuda konu belirleriz. Sınıfa ayak uyduramaz, onun düzeyine göre yöntem belirleriz. Örneğin, okuması zayıf, özel eğitim öğretmeni özel okuma çalıştırıyor. Sınıfta bunun üzerine konuşturuyorum. Akademik derslerde daha çok kaynak odada oluyor.”(D).

“Özel bir uygulama yapmıyorum.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Ekstra bir şey yapmıyorum. Sadece öğrenme güçlüğü var. Çoğu derste diğer çocuklardan daha iyi.”(L), “Sınıflarımız kalabalık, daha çok rehber öğretmenler ilgileniyor.”(E).

Öğretmenlere yöneltilen 4.1.2. sorusundan alınan cevaplara bakıldığında sınıf öğretmenlerinin öğretimi desenleme ve uygulama konusunda çoğunlukla destek eğitim öğretmenlerinden yardım aldıklarını, sınıf mevcutlarının fazla olması sebebiyle özel gereksinimli kaynaştırma öğrencileriyle çok ilgilenemediklerini buna rağmen hizmet içi eğitimlere katılarak öğretimi desenleme ve uygulama konusunda kendilerini geliştirmek istediklerini söyleyebiliriz.

4.1.2. Sınıf öğretmenlerine yöneltilen “ Özel gereksinimli öğrencinin diğer öğrencilerle etkileşimini kolaylaştırmak için ne gibi önlemler alıyorsunuz?” sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri;

Tablo 4 Diğer Öğrencilerle Etkileşimi Kolaylaştırmak için Alınan Önlemlere İlişkin Öğretmen Görüşleri

Görüşler	F	%
Özel gereksinimli öğrencinin diğer öğrencilerle etkileşimini kolaylaştırmak için grup etkinlikleri ve aktiviteler düzenliyorum	7	35
Dönem başında özel gereksinimli öğrenci hakkında akranlarına bilgilendirme yapıyorum	6	30
Sevdiği iyi anlaştığı arkadaşlarıyla oturtup ortak çalışma yaptırıyorum	2	10
Başarısız olduğu zorlandığı derslerde uyum sağlamıyor. Kaynaşmıyor	2	10
Özel gereksinimli öğrenciye sınıf içinde görev veriyorum	2	10
Arkadaşlarıyla etkileşimi konusunda ek bir şey yapmıyorum	1	5
Toplam	20	100

Araştırma kapsamında sorulan soruya A,B,C,D,E,F,G,H,I,K,L,M öğretmenlerinin verdikleri cevaplar,

“Özel gereksinimli öğrencinin diğer öğrencilerle etkileşimini kolaylaştırmak için grup etkinlikleri ve aktiviteler düzenliyorum.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Arkadaşlarıyla kaynaştırmak amacıyla grup çalışmaları düzenliyorum”(A), “Diğer öğrencilerle arasında sorun yok ders içerisinde de grup çalışmalarına dâhil ediyoruz”(B), “Sınıf içi etkinliklerde grup çalışmalarına mutlaka onları katıyorum”(C), “Grup oyunlarına onu da almalarını sağlıyorum”(F), “O çocuğu grup oyunlarında olup olmadığını takip ediyorum, olmasını sağlıyorum. Onun oynayabileceği ve iletişime geçebileceği tercihleri belirliyorum.”(H), “Sınıf içinde derslerde grup aktiviteleri yapıyor”(L), “Daha çok grup etkinlikleri yapmaya çalışırım ki diğer öğrencilerimle özel

gereksinimli öğrencimin kaynaşması için. Örnek verecek olursam fen dersinde deney yapmaları için sınıfta grup haline getiriyorum. Sınıf içinde yaptığımız deneyi birbiriyle tartışarak öğretmeye çalışıyorum. Bu sayede özel gereksinimli öğrencimin görüş, düşünce ve yorumlarının diğer arkadaşlarından farklı olmadığını resmediyorum”(M) şeklinde olmuştur.

“Dönem başında özel gereksinimli öğrenci hakkında akranlarına bilgilendirme yapıyorum.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Dönem başında akranları hakkında bilgilendirme yapıyorum”(A), “Benim öğrencim çok sıcak kanlı bir öğrencidir. Sınıfıma geleceğini öğrendiğimde arkadaşlarını bu konu ile ilgili bilgilendirdim. Ona nasıl yardımcı olabileceğimizi anlattım”(B), “Gürültücü ve sınıfta düzen bozucu çocuklarımız oldukları için onları sürekli bu konuda uyarıyoruz ve bunun dışında diğer arkadaşlarıyla yalnız kaldığım ortamlarda onların bu durumlarıyla asla alay etmemelerini onların biyerde mutlaka çalışıp kendi sınıf içerisindeki başarılarını sağlayacaklarını ve bir gün onlarla eşit düzeye geleceklerine inandırıyorum”(E), “Grup oyunlarına genelde aralarına alıyorlar çünkü arkadaşlarının durumunu biliyorlar, arkadaşlarının ne olduğunu”(F), “Çocuklara Aslan’ın olmadığı ilk gün ben hani sınıfımda böyle problemleri bir çocuk var. Ben onlara açıkladım. Çünkü çok şikâyet ediyorlardı. Onun gelmediği ilk gün onun çok özel bir çocuk olduğunu bizden farklı olduğunu onu kabullenmeleri gerektiğini ve içimize almamız gerektiğini çünkü çocuklar onu çok dışlardı ilkten işte hep birlikte oynayalım birlikte ona yardımcı olalım. Gün gün işte bugün Aslan’ın yardımcısı sen ol. Sen onun çantasını toplamasına yardım et. Bugün Aslan’ın ders yapmasına sen yardımcı ol. Böyle sınıf içinde her çocukla kaynaştırıyoruz.”(G), “İlk önce kendi sınıf arkadaşlarıyla eğer bu çocuk bana her sene gelen öğrenciyse yeni bir sınıfsa diğer öğrencilerle önce etkileşime geçiyorum. Çocuğun genel durumuyla ilgili bilgi veriyorum o sınıfta yokken. Öncesinde görüşüyorum diğer öğrencilerle ve derste ya da sınıfta nasıl davranmaları

gerektiğini özellikle yardımcı olmaları gerektiği konusunda bilgilendiriyorum.”(H)

“Sevdiği iyi anlaştığı arkadaşlarıyla oturtup ortak çalışma yaptırıyorum.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Grupları belirlerken onun iyi anlaştığı arkadaşlarıyla aynı grupta olmasına özen gösteriyorum.”(E), “Kesinlikle Aslan’ın bariz bir yeri yok işte bugün Cemil’in yanına oturmak isterim diyor, oraya oturuyor. Çocuklarda onu kabulleniyor. Ben onunla oturmak istemiyorum diyen çocuk yok sınıfta.”(A)

“Başarısız olduğu zorlandığı derslerde uyum sağlamıyor. Kaynaşmıyor.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Açıkçası çok kaynaşmıyor. Kişisel olarak da onlarla çok bir şey yapmıyor”(D), “Daha çok kendileri aslında başarısız oldukları konularda arkadaşlarından kendilerinin daha geride olduklarının farkındalar. Bu yüzden kendilerini daha çok fiziksel güç olarak göstermeye çalışıyorlar. Daha çok kavgacı çocuklarımız oluyorlar.”(E)

“Özel gereksinimli öğrenciye sınıf içinde görev veriyorum.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Grup etkinlerinde ona da görev verilmesine dikkat ediyorum”(F), “Kesinlikle dışlanmadı Fikret Naz yani mesela nöbetçilik olur oda nöbet tutar. O da anahtar sırası olur. Ödev toplama oda yapar. Tahtayı temizleme o da yapar ya da mesela teksir dağıtma görevi, herkes gibi her hafta oda sıra değiştirir. Oda ister çünkü arkadaşlarıyla aynı şartlarda görev almayı.”(K)

“Arkadaşlarıyla etkileşimi konusunda ek bir şey yapmıyorum.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Ekstra bir şey yapmıyorum. Bana geldiğinde arkadaşlık ilişkileri normal seviyedeydi. Arkadaşlarıyla ilişkileri normal, ekstra bir şey yapmama ihtiyaç yok.”(I)

Öğretmenlere yöneltilen 4.1.2. sorusundan alınan cevaplara bakıldığında sınıf öğretmenlerinin, özel gereksinimli öğrencinin diğer öğrencilerle etkileşimini kolaylaştırmak için neler yaptıklarının belirlenmesi amacıyla yöneltilen soruda, grup etkinlikleri ve aktiviteler yapıldığı, dönem başında özel gereksinimli öğrencinin durumu hakkında akranlarına bilgilendirme yapıldığı, sevdiği akranlarıyla ortak çalışma yaptırıldığı, sınıf içerisinde görevler verildiği belirlenmiştir. Bunun yanında kaynaşması amacıyla ek bir çalışma yapmayan öğretmenlerinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.1.3. Sınıf öğretmenlerine yöneltilen “Özel gereksinimli öğrenci için ne tür materyaller hazırlıyorsunuz?” sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri;

Araştırma kapsamında sorulan soruya A,B,C,D,E,F,G,H,I,K,L,M öğretmenlerinin verdikleri cevaplar,

Tablo 5 Özel Gereksinimli Öğrenci İçin Hazırlanan Materyallere İlişkin Öğretmen Görüşleri

Görüşler	F	%
Ders ile ilgili ders kitaplarının dışında kendi hazırladığım materyallerden faydalaniyorum	5	33,3
Genel ders kitaplarını kullanıyorum ekstra bir materyal hazırlamıyorum	3	20
Özel eğitim öğretmenin hazırladığı materyali kullanıyorum	3	20
Aileden talep ediyorum	2	13,3
Devam ettiği diğer özel eğitim kurumundan getirdiği materyalleri kullanıyoruz	1	6,6
Teknolojiden yararlanıyorum	1	6,6
Toplam	15	100

“Ders ile ilgili ders kitaplarının dışında kendi hazırladığım materyallerden faydalaniyorum.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Dersle ilgili dökümler buluyorum. İnternette özel eğitim öğretmenimiz de materyal konusunda

yardımcı oluyor. Diğer sınıf öğrencilerim için de farklı materyal ve kaynaklardan faydalaniyorum. Bunun dışında söyleyebileceğim özel gereksinimli öğrencim için farklı olarak daha çok görsel materyal açık, sade, anlaşılır ve anlatımımı kolaylaştıracak materyallerden faydalaniyorum.”(B), “Resimli kartlar yani sınıf içinde etkinlik sırasında geliştirdiğimiz kartlardan da yararlanıyoruz. Mesela matematik dersinde 4 işlem öğretirken toplama ve çıkarma kartları hazırlıyoruz. Sayıları yazıp bu kartları yerleştiriyoruz v eğlenceli hale getirerek öğretmeye çalışıyoruz.”(A), “Onlara daha önceden örneğin matematikle ilgili çalışmalar hazırlıyorum. Daha çok görsel olarak, hatta zaman zaman sınıfa bilgisayarımı getiriyorum. Oyunlar şeklinde toplamalar yaptırıyorum. Çünkü dolaylı böyle somut olarak bişeyleri kendilerinin de çalışmaları gerekir. Yani bu tür çalışmalar.” (E), “Daha çok görsel içeriklidir yaptığım şeyler. Resimlerle kartlarla daha çok. 1. Sınıfta okuturken böyle şeyler kullanıyordum. 2. Sınıf olunca biranda program ağırlaştı, özel bir ilgi gösteremedim açıkçası. Bu çocuk 2 yıl 1. Sınıf tekrarı yaptı, 2. Senesinin sonunda heceleri öğrendi. 2. Sınıfın başında okumayı söktü. Okuması çok iyi değil okuduğunu anlayacak kadar düzenli değil çünkü konuşmada da problem var. Harflerin çoğunu yanlış çıkarıyor. Dil terapistine gitmesini önerdim aile götürmedi. Özel eğitim okuluna gönderin dedim hep kayıtları kaçırdılar. Okumayla ilgili de ekstra yaptığım bir şey yok okutuyorum onu da ona da söz hakkı veriyorum. Matematikte de abaküs kullanıyorum. Resimler üzerinde toplama yaptırıyorum. Mesela 8 tane top yapıp 2 tane daha yap kaç eder şeklinde zihinden toplama yapamaz çünkü”(F), “Resimli kartlar hazırlıyorum. Yine bir örnek verecek olursam Türkçe dersinde noktalama işaretleri için daha önceden mukavva üzerine cümleyi yazıyorum. Noktalama işareti gelecek olan yerlerin arkasını deliyorum, noktalama işaretlerinin olduğu resimli kartları bu boşluğa yerleştirmelerini istiyorum.”(M)

“Genel ders kitaplarını kullanıyorum ekstra bir materyal hazırlamıyorum.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Farklı bir materyal hazırlamıyorum.”(K), “Hazırlanmıyor. Sınıf içi materyaller hem göze hem zihne hitap ediyor.”(L), “Herhangi bir özel bir şeyim olmadı. Yani nedir ama bu okuldaki ilk yılım. Belki bu özel eğitim şeyinde kavramsal olarak geliştirilebilir. Yani benim 2. Yılımdır bu okuldaki çocuklara bambaşka yöntemler uyguladım. Okullarımıza bu öğrenciler için materyal desteği sağlanmalıdır. Benim özel olarak hazırladığım materyal yok.”(I)

“Özel eğitim öğretmenin hazırladığı materyali kullanıyorum.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “İşte e ben hazırlıyorsam diye soruyorsan ben pek bir şey hazırlamıyorum. Genelde kaynak öğretmenimiz hazırlıyor. Derste onları kullanıyorum.”(D), “Genel ders kitaplarının dışında özel eğitim öğretmenimizin hazırladığı materyallerden yararlanıyoruz.”(A), “Şimdi onu daha çok benim ilgi alanım olmadığı için özel eğitim öğretmenimiz Suzan hanımla daha çok çalışıyorlar ama mesela okuma yazma etkinliklerinde sınıftaki çocuğa ne verildiyse oda aynı şekilde aynı yöntemle okuma yazmayı söktü ama benim onun için kendi ilgi alanım olmadığı için işe bazen Suzan hanımla konuşuyorum, Ne yapayım? Ne edeyim? Diyerek. Hani onun verdiği dersler olur. Onu yaptırmaya çalışıyorum. Benim özellikle yapıp getirdiğim bir materyal yok.”(G)

“Aileden talep ediyorum.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Genellikle ders kitaplarımızda var olan materyallerle resimlerle görsel ve işitsel materyaller kullanıyoruz. Bir de kendisinin de katabileceği ve evden getirebileceği materyalleri özellikle talep ediyoruz. Ailece mesela bir öğrencinin ailesi bize çok katkı sağlıyor. Özellikle annesi ile iki abisi hazırlık yapıyorlar ve evde de yeni aktivitelerin başlangıcı ve finishi bizde oluyor.”(E), “Mesela matematik dersinde geçen gün saat öğretimimiz vardı. Tabak getirdik onunla saat yaptık saati kendileri hareket ettirerek o

şekilde öğretim yaptık. Yani o malzemeleri onlardan talep ettik oda getirdi ve uyguladı.” (D)

“Devam ettiği diğer özel eğitim kurumundan getirdiği materyalleri kullanıyoruz.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Kendisinin evden ya da diğer okulundan özel eğitim okulundan temin ettiği materyalleri kullanıyoruz. Ben hazırlıyorum işte dediğim gibi onun için özel ne hazırlandıysa onu kullanıyorum. Dosya kâğıtları halinde resimler ve kâğıt üzerindeki çalışmalar geliyor.” (H)

“Teknolojiden yararlanıyorum.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Teknolojiyi kullanıyorum. Bir oyundan bahsedeyim, bir araba karşısına çıkıyor, renkler açılıyor ve o renklerden çekip arabayı boyamaya çalışıyor. Yani her verdiği cevap ödül oluyor. Hece çalışmalarında da her verdiği cevap ödül oluyor. Yani bilgisayarımdan getirerek çalışmalarında kullanıyorum.”(E).

Öğretmenlere yöneltilen 4.1.3. sorusundan alınan cevaplara bakıldığında sınıf öğretmenlerinin, özel gereksinimli öğrenciler için ne tür materyaller hazırlıyorsunuz sorusuna verdikleri cevaplarda, ders kitaplarının dışında devam ettikleri diğer özel eğitim kurumundan getirdikleri, ailelerden talep ettikleri, özel eğitim öğretmenin ve kendilerinin hazırladıkları materyallerden yararlandıkları bunun yanında teknolojiden yararlandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Genel ders kitaplarının dışında ek bir materyal kullanmıyorum cevabına da bulgular arasında rastlanmıştır.

4.1.4. Sınıf öğretmenlerine yöneltilen “Özel Gereksinimli öğrencinin öğretimiyle ilgili ne tür destek alıyorsunuz? Bu konuda neler yapıyorsunuz?” sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri;

Tablo 6 Öğretim Sırasında Alınan Desteklere İlişkin Öğretmen Görüşleri

Görüşler	F	%
Okulumuzdaki özel eğitim öğretmeninden uzman desteği alıyoruz	12	66,6
Özel eğitim bölümü ile ilgili kendim araştırma yapıyorum.(İnternet, kitap vs.)	4	22,2
Aile ile işbirliği içerisindeyiz	1	5,5
Diğer kaynaştırma öğretmenleri ile görüşüyoruz	1	5,5
Toplam	18	100

Araştırma kapsamında sorulan soruya A,B,C,D,E,F,G,H,I,K,L,M öğretmenlerinin verdikleri cevaplar,

“Okulumuzdaki özel eğitim öğretmeninden uzman desteği alıyoruz.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Okulumuzdaki özel eğitim öğretmeni ile görüşüyorum. Ne yapmam gerektiği konusunda bana ve diğer arkadaşlara bilgi verir her zaman.”(A), “Ekstra bir şey yapmıyorum. Özel eğitim öğretmeni ile yaptıkları dersin ardından görüşüp dersleri ortak çalışma ile yürütüyoruz.”(B), “Okulumuzdaki özel eğitim öğretmenimiz ve daha doğrusu kendisi işitme engelliler öğretmeni, ama konuyla ilgili bilgili bir insan. Mutlaka günde en az bir ders, bazı günler 2 ders oraya gidiyor. Onun yönlendirmeleriyle veya defterine bakıyorum, anlatılan konular nelerdir? O doğrultuda yalan söylemeyeyim zaman buldukça her zaman değil bende o aktivitelere bağlı olarak çalışmaya devam ediyorum.”(C), “Yani baştan beri söylediğimiz gibi kaynak öğretmen çok fazla destekçimiz yani Aycan hoca hanım bu konudan öğretimde geri kaldığı konuda mutlaka kaynak sınıfa gidip sade bir şekilde destek alıyor.

Öğrenci yani açıkçası çok kaynak desteği araştırmıyorum. Materyal konusunda materyallerimiz var. Genelde elle tutulur materyaller üretmeye çalışıyorum. Ortam çok kalabalık olduğu için açıkçası pek bişe yapmıyorum. Diğer kaynaştırma öğretmenleriyle de görüşüyoruz.”(D), “Ben daha çok özel eğitimle ilgili kitap okuyorum. Zaten kendi üniversitemizde gelişim psikolojisi dersleri aldık. Bu tür çocuklarla daha çok ruhsal yönden en önemlisi de ruhsal yönden nasıl ilgilenmemiz gerektiği konusunda bilgiliyiz. Zaten onların ruhsal yönünü tatmin ettiğimiz zaman gerisi daha kolay geliyor. Yani kendilerini eksik hissettikleri anda onlarda bir gerileme oluyor. Ya bunu tamamlamaya çalışıyoruz. Onun ardından da kendim çalışmalarımı eksiklerimi pekiştirmeye çalışıyorum.”(E), “Okulda uzmanımız var. Takıldığım yerlerde ona soruyorum. Özel eğitim öğretmenimiz var. Zaman zaman internetten araştırma yaparak kendimi geliştirmeye çalışıyorum.”(F), “Biz Aslan’ın annesiyle diyebilirim ki hemen hemen her gün telefonda konuşuyoruz. Yani işte doktora gittik doktor böyle söyledi, bunları uyguluyoruz, bunları yapıyoruz. Yine aynı şekilde okulumuzdaki özel eğitim öğretmeniyle görüşüyoruz. Ama işte benim internet araştırmalarım dışında aman öyle gidip uzman doktorla görüşmem olmadı.”(G), “Okulumuzdaki özel eğitim öğretmeninden uzman desteği alıyorum. Özel eğitim öğretmeniyle görüşüyoruz. O bana rapor hazırlıyor ve o raporlar doğrultusunda beraber hareket ediyoruz.”(H), “Uzman öğretmenimizle görüşme halindeyiz. O bana rapor veriyor onun dışında bir destek yok.”(I), “Sadece özel eğitilmiş öğrenci için özel eğitim öğretmeni ile görüşüyorum. Evet sürekli görüşme halindeyiz zaten o da anlatır. Bu seviyededir diye yani mesela şimdi sesli harfleri çalıştık onu yapar bunu yapar diye öğretim methodu ile ilgili de destek alırım özel eğitim öğretmeninden.”(K), “Özel eğitim öğretmeni ile görüşüyorum. Haftada iki gün uzman öğretmene gidiyor çocuk.”(L), “Okulumuzda destek eğitim öğretmenimiz var ondan destek alıyorum.”(M)

“Özel eğitim bölümü ile ilgili kendim araştırma yapıyorum.(İnternet, kitap vs.)”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Henüz eğitim tarzı bir etkinliğe katılmadım ama internet ortamından faydalaniyorum, bilgileniyorum ve aktarmaya çalışıyorum.”(H), Ama işte benim internet araştırmalarım dışında aman öyle gidip uzman doktorla görüşmem olmadı.”(G), “Zaman zaman internetten araştırma yaparak kendimi geliştirmeye çalışıyorum.”(F), “Ben daha çok özel eğitimle ilgili kitap okuyorum. Zaten kendi üniversitemizde gelişim psikolojisi dersleri aldık. Bu tür çocuklarla daha çok ruhsal yönden en önemlisi de ruhsal yönden nasıl ilgilenmemiz gerektiği konusunda bilgiliyiz. Zaten onların ruhsal yönünü tatmin ettiğimiz zaman gerisi daha kolay geliyor. Yani kendilerini eksik hissettikleri anda onlarda bir gerileme oluyor. Ya bunu tamamlamaya çalışıyoruz. Onun ardından da kendim çalışmalarımı eksiklerimi pekiştirmeye çalışıyorum.”(E)

“Aile ile işbirliği içerisindeyiz.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Biz Aslan’ın annesiyle diyebilirim ki hemen hemen her gün telefonda konuşuyoruz. Yani işte doktora gittik doktor böyle söyledi, bunları uyguluyoruz, bunları yapıyoruz.”(G)

“Diğer kaynaştırma öğretmenleri ile görüşüyoruz.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Ortam çok kalabalık olduğu için açıkçası pek bişe yapmıyorum. Diğer kaynaştırma öğretmenleriyle de görüşüyoruz.”(D)

Öğretmenlere yöneltilen 4.1.4. sorusundan alınan cevaplara bakıldığında sınıf öğretmenlerinin, özel gereksinimli öğrencinin öğretimiyle ilgili ne tür destek alıyorsunuz sorusuna verdikleri cevaplarda, en büyük yardımı okullarındaki özel eğitim öğretmeninden aldıkları, diğer kaynaştırma öğretmenleriyle bilgi alışverişinde bulundukları bunun

yanında kendilerini özel eğitim alanı ile ilgili araştırma yaparak geliştirdikleri sonucuna ulaşmışlardır.

4.1.5. Sınıf öğretmenlerine yöneltilen “Öğretimi desenleme ve uygulama konusunda neler yaşıyorsunuz? Bunları aşmak için neler önerirsiniz?” sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri;

Tablo 7 Öğretimi Desenleme ve Uygulama Konusunda Yapılanlara İlişkin Öğretmen Görüşleri

Görüşler	F	%
Öğretimi desenleme ve uygulama konusunda özel eğitim öğretmeninden destek alıyorum	5	33,3
Öğretimi desenleme ve uygulama aşamasında çocuğun ilgi ve yeteneğine göre araştırma ve uygulama yapıyorum yapıyorum.(İnternet, kitap vs.)	5	33,3
Zorlandığım zamanlarda özel ilgileniyorum	2	13,3
Öğrenci için ek bir uygulama yapmıyorum	2	13,3
Öğretimi desenleme ve uygulama konusunda sıkıntı yaşamıyorum	1	6,6
Toplam	15	100

Araştırma kapsamında sorulan soruya A,B,C,D,E,F,G,H,I,K,L,M öğretmenlerinin verdikleri cevaplar,

“Öğretimi desenleme ve uygulama konusunda özel eğitim öğretmeninden destek alıyorum.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “E, bu öğrenciler için öğretim planlarken mutlaka özel eğitim öğretmeninden yardım alıyorum. Materyal desteği alıyorum. Daha somut materyaller ve sade anlatım kullanıyorum.”(A), “... ama dediğim gibi kalabalık sınıfta özel eğitim öğrencilerine ayıracağımız vakit çok az oluyor bu nedenle de özel eğitim sınıfına gidiyor.”(D), “Daha önce de söylediğim gibi özel eğitim öğretmenin sağladığı materyallerle öğretimi yapıyorum. Onun dışında özel gereksinimli öğrenci için ne tür öğretim şekilleri var bunları araştırıyorum ve uygulamaya çalışıyorum.”(H), “Genellikle bakanlık

duyarsız ekonomisi düşük gelirli ailelerin bulunduğu okullara önem verilmiyor. Bu yüzden bize bir eğitim veya tam anlamıyla destek sağlanmıyor. Özel eğitim öğretmeninin yönlendirmesi ve çocuğun ilgi ve yeteneklerine göre kendimce öğretim uygulamaya çalışıyorum.”(I), “bireysel ilgilenmem sınıf ortamında çok zor olduğu için özellikle matematik gibi derslerde öğrenciyi destek eğitim öğretmenine yolluyorum. Bunları aşmak için okulumuzdaki özel eğitim öğretmeninden yardım alıyorum.”(M)

“Öğretimi desenleme ve uygulama aşamasında çocuğun ilgi ve yeteneğine göre araştırma ve uygulama yapıyorum.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “daha çok dediğim gibi yapabilecekleri sınırları çok hafif zorlayarak, tabiki daha çok yapabileceğine inandığım çekinmeden cesaret ederek katılabileceği aktivitelere kendisini katmaya çalışıyorum ki diğer arkadaşlarıyla kaynaşsın geri kalmassın.”(C), “Sürekli görsel olarak ilgilerini çekmeye çalışıyoruz. Örneğin eksik olanı tamamla-farkı bul-yerine koy gibi çalışmalarla yani hep aynı şekilde anlatmaya çalışıyoruz ve mutlaka ödüllendirme yapıyoruz. Teşvik edip ödül almaları onları ileriki çalışmalarında daha çok teşvik edici oluyor.”(E), “Eee şimdi şöyle söyleyeyim her çocuk gibi Aslan’da oyunla öğrenmeyi çok seviyor. Yani dersin içinde oyun oynadığı zaman ya da işte ben yapıyorum siz de yapın ya da hadi dışarı çıkalım gezip görelim, diyelim ki ilkbahar mevsimini anlatıyoruz, hadi bakalım ağaçlara çiçeklere bakalım. Yani her çocuk gibi Aslan’da bundan mutluluk duyuyor. Özellikle dışarda yapılan birşeye bayılıyor. Hani sınıf ortamında çok sıkılıyor yerinde oturmuyor. Sürekli dışarda olmak istiyor. Yani ilk dönem boş derslerde okuma çalışması için dışarı alırdım branş öğretmeni içerdeyken bu şekilde.”(G), “.... Onun dışında özel gereksinimli öğrenci için ne tür öğretim şekilleri var bunları araştırıyorum ve uygulamaya çalışıyorum.”(H), “Özel eğitim öğretmeninin yönlendirmesi ve çocuğun ilgi ve yeteneklerine göre kendimce öğretim uygulamaya çalışıyorum.”(I)

“Öğretimi desenleme ve uygulama konusunda sıkıntı yaşamıyorum.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Öğretimde herhangi bir zorluk yaşanmıyor.”(L)

“Zorlandığım zamanlarda özel ilgileniyorum.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Eğer ilk defa gördüğü bir konuya çok zorlanıyor ve kendini saklıyor mutlaka ve kendini yanıma alıp özel olarak göstermeye çalışıyorum. İşte sınıfın geri kalanına yani sınıfımda 34 öğrencim var. Bir o olduğu için 33’üne ayrı bir aktivite verip onu tek yanıma alıp tekrar üzerinde daha çok böyle elle tutulur eşyalarda diyelim ki 10’luk 1’lik öğreteceğimde lego tarzı eşyalarla ona göstermeye çalışıyorum. Ama dediğim gibi kalabalık sınıfta özel eğitim öğrencilerine ayıracağımız vakit çok az oluyor bu nedenle de özel eğitim sınıfına gidiyor.”(D), “Bazen çıkmaza girdiğimi düşündüğüm zamanlar olur o anda bırakırım. Ona da bıraktırım. Diğer öğrencilerle dersimiz bittikten sonra onu ayrı olarak alırım. Özel eğitim öğretmenine de sık sık başvuruyorum.”(F)

“Öğrenci için ek bir uygulama yapmıyorum.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Sınıf mevcudu kalabalık olduğu için onunla birebir ilgilenemiyorum. Akademik yani özel ilgi gereken derslerinde özel eğitim öğretmenine gönderiyorum.”(B), “Fikretnaz, işitme engelli bir öğrencidir. Sadece işitme ile ilgili sorunu yok. Aynı zamanda öğrenme güçlüğü de çekiyor. Yani konuşmada pek sıkıntısı yok aslında ama daha çok öğrenmede ve maalesef isteksiz. Çok isteği yok sıkılır, erken bunalır, yani çok sıkmamaya çalışırım kendini.”(K)

Öğretmenlere yöneltilen 4.1.5. sorusundan alınan cevaplara bakıldığında sınıf öğretmenlerinin, öğretimi desenleme ve uygulama konusunda neler yaşadıklarının belirlenmesine yönelik yöneltilen sorulara

verdikleri cevaplarda, bu konuda özel eğitim öğretmeni ile iş birliği içinde çalıştıkları, çocuğun ilgi ve yeteneğine göre araştırma yaparak uygulama yaptıkları, öğretim konusunda zorlandıkları durumlarda özel olarak ilgilendikleri sonuçları elde edilmiştir. Bunun yanında öğretimi desenleme konusunda sıkıntı yaşamadıklarını ve bu konuda ek bir uygulama yapmadıklarını söyleyen öğretmenlere de rastlanmıştır.

4.1.6. Sınıf öğretmenlerine yöneltilen “Öğretimi desenleme ve uygulama konusundaki becerilerinizi arttırmak için neler yapıyorsunuz?” sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri;

Tablo 8 Öğretimi Desenleme ve Uygulama Konusunda Alınan Desteklere İlişkin Öğretmen Görüşleri

Görüşler	F	%
Özel eğitim öğretmeninden yardım alıyorum	7	41,1
Araştırma yaparak kendimi geliştiriyorum	7	41,1
Bakanlık kurslarına katılıyorum	3	17,6
Toplam	17	100

Araştırma kapsamında sorulan soruya A,B,C,D,E,F,G,H,I,K,L,M öğretmenlerinin verdikleri cevaplar,

“Özel eğitim öğretmeninden yardım alıyorum.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Bakanlığın açtığı bir eğitim olmadığı için kendim internetten araştırıp diğer öğretmen arkadaşlarımla bilgi alışverişinde bulunuyorum.”(A), “özel eğitim kitaplarından faydalaniyorum. Videolar izliyorum Youtube’da özel eğitim için açıklayıcı videolar var onlara bakıyorum. Özel eğitim öğretmenimize ve diğer sınıf öğretmenleriyle etkileşim içindeyiz.”(B), “Daha çok bakanlığın açtığı kurslara katılıyorum, eee özel eğitim öğretmenimiz bize bu konuda oldukça yardımcı, yani uygulayabileceğimiz yöntemler hakkında da, geriye dönütlerin neler olabileceğini, bu dönütler karşısında bizim neler yapabileceğimiz konusunda bizi bilgilendiriyor. Yani paylaşımcı bir öğretmen arkadaşımız var.”(C), “Yani bakanlığımız ara ara

özel eğitim kursları açıyor. Ama bizde katılıyoruz yani ben genellikle katılmaya çalışıyorum. Ama kurslar genellikle teorik bilgiler üzerinedir ve yani çocuklarımıza uygulamada gerçekten çok farklı. Bu yüzden yani çok da bakanlığın düzenlediği kurslarda çok fayda görmüyorum. Daha çok kaynak öğretmenimiz gerçekten bu konuda bize destek veriyor.”(D), “Kurslara katılmıyorum vaktim yok. Özel eğitim öğretmenimizin verdiği tavsiyelerle ilerliyorum.”(H), “İnternette faydalaniyorum, kendim için iletişim kurup özel eğitim öğretmeniyle iletişim kuruyorum.”(I), “Hiçbir eğitim almadım sadece destek eğitim öğretmeniyle görüşüyorum.”(K),

“Araştırma yaparak kendimi geliştiriyorum.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Bakanlığın açtığı bir eğitim olmadığı için kendim internetten araştırıp diğer öğretmen arkadaşlarımla bilgi alışverişinde bulunuyorum.”(A), “Özel eğitim kitaplarından faydalaniyorum. Videolar izliyorum Youtube’da özel eğitim için açıklayıcı videolar var onlara bakıyorum. Özel eğitim öğretmenimize ve diğer sınıf öğretmenleriyle etkileşim içindeyiz.”(B), “Kitap okuyorum, özellikle psikoloji kitapları kendimi geliştirmek için araştırma yapıyorum.”(E), “Kendimce internetten araştırmalar yapıyorum ama benim şeyim milli eğitimin daha çok eğitim, kurs düzenlemeleri özellikle sınıf öğretmenlerine, çünkü sınıf öğretmenleriyle birliktedir bu çocuklar. Ayrıca farklı okula gitme imkânı olmayan çocuklar var. Bakanlık birazcık ilgisiz kalıyor. Ben şahsen 4 yıl önce bakanlığa başvuru yaptım. PDR’de (Rehberlik ve psikolojik danışma bölümü) master yaptım ben beni eğitime gönderin, bulunduğum okulda rehberlik hizmeti de verebileyim diye ama kimse ilgilenmedi. Öğretmenlere yıllardır doğru düzgün eğitim verilmez.”(F), “İnternette faydalaniyorum, kendim için iletişim kurup özel eğitim öğretmeniyle iletişim kuruyorum.”(I), “şimdi şöyle söyleyeyim sana ben edebiyat mezunuyum geçici öğretmenlik yaparak yani gönlümü sınıf öğretmenliğine o kadar çok kaptırdım ki esas alanımın avantajlarından vazgeçtim. Çocukları çok seviyorum. Sürekli kendimi geliştirmeye çalışıyorum. Mesela aparatlarımı hazır yaptırmam onları

kendim hazırlıyorum ve bu beni çok mutlu ediyor.”(G), “İnternette araştırma yapıyorum.”(L),

“Bakanlık kurslarına katılıyorum.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Bakanlığın açtığı kurslara katılıyorum. Bunun dışında bir şey yapmıyorum. Daha fazla kursların açılması gerektiğini düşünüyorum.”(M), “Daha çok bakanlığın açtığı kurslara katılıyorum, eee özel eğitim öğretmenimiz bize bu konuda oldukça yardımcı, yani uygulayabileceğimiz yöntemler hakkında da, geriye dönütlerin neler olabileceğini, bu dönütler karşısında bizim neler yapabileceğimiz konusunda bizi bilgilendiriyor. Yani paylaşımcı bir öğretmen arkadaşımız var.”(C), “yani bakanlığımız ara ara özel eğitim kursları açıyor. Ama bizde katılıyoruz yani ben genellikle katılmaya çalışıyorum. Ama kurslar genellikle teorik bilgiler üzerinedir ve yani çocuklarımıza uygulamada gerçekten çok farklı. Bu yüzden yani çok da bakanlığın düzenlediği kurslarda çok fayda görmüyorum. Daha çok kaynak öğretmenimiz gerçekten bu konuda bize destek veriyor.”(D)

Öğretmenlere yöneltilen 4.1.6. sorusundan alınan cevaplara bakıldığında sınıf öğretmenlerinin, öğretimi desenleme ve uygulama ile ilgili becerilerini artırma konusunda neler yaptıklarının belirlenmesine yönelik yöneltilen sorulara verdikleri cevaplarda okuldaki özel eğitim öğretmeninden yardım aldıkları, özel eğitim alanı ile ilgili araştırma yaparak kendilerini bu alanda geliştirdikleri, bakanlık kurslarına katıldıkları belirlenmiştir.

4.2. Öğretimin Etkililiğini Değerlendirmeye yönelik;

Sınıf öğretmenlerine yöneltilen “Öğretimin Etkililiğini Değerlendirmeye yönelik” görüşlerinin belirlenmesi amacıyla 4 soru sorulmuş ve bu sorulara verilen cevaplar aşağıda açıklanmıştır.

4.2.1. Sınıf öğretmenlerine yöneltilen “Özel gereksinimli öğrenci ile gerçekleştirdiğiniz öğretimin etkililiğini nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri;

Tablo 9 Öğretimin Etkililiğini Değerlendirmeye İlişkin Öğretmen Görüşleri

Görüşler	F	%
Sınıftaki diğer akranlarından farklı olarak düzeyine uygun değerlendiriyorum	9	75
Değerlendirmeyi özel eğitim öğretmeni yapıyor	2	16,6
Farklı bir değerlendirme yapmıyorum	1	8,3
Toplam	12	100

Araştırma kapsamında sorulan soruya A,B,C,D,E,F,G,H,I,K,L,M öğretmenlerinin verdikleri cevaplar,

“Sınıftaki diğer akranlarından farklı olarak düzeyine uygun değerlendiriyorum.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Bu öğrencim ile ilgili haftalık değerlendirme yapıyorum. Her haftanın sonunda hatta her dersin sonunda neleri öğrendiğimizi kontrol ediyorum. Bu kontrolü öğrettiğim konu ile ilgili soru sorarak yapıyorum.”(A), “Daha çok gözlem üzerine dayanıyor. Yani kendisinden beklediğimiz aktiviteleri ne kadar yerine getirebiliyor diye. Birde imge diye bir öğrencim var down sendromlu kendisini gayet geliştirmiş bir çocuk. Özellikle sosyal içerikli derslerde yazılı olarak verdiğimiz sınav kâğıtlarını ben okuyorum. Birazda anlaması konusunda açıklayıcı oluyor tabi benim okumalarım. Ondan da cevap alıyorum. Genellikle o bilgiyi edinmiş ve doğru yönde en azından %50’nin üzerinde 60, 65 oranında doğru olarak geri dönüt geliyor.”(C), “Düzeyine uygun değerlendiriyorum yani düzeyinden daha fazlasını beklemiyorum. Öğrendiği düzeyde değerlendiriyorum. Mesela sınıfa bir sınav yaptığımızda ona yine kaynak öğretmenimiz onun düzeyine uygun sınav veriyor. Onu kendi sınavı içerisinde değerlendiriyor. Mesela

matematik üzerine gonaşacak olursak diyelim ki ben eldeli toplamayı öğrettim ve onun üzerinde sınav yapıyorum. Problem üzerinde yapıp onu zorlamıyorum ya da okuma üzerindeyse mesela düzeyine uygun okuyor, anlatım olduğunda daha çok sözlü almaya çalışıyorum. Yazılı olarak dökmekte çok zorlanır.”(D), “Birazcık klasik öğretime girer yazılı sınav. Çünkü çocuk bildiğini yazıp aktaracak beceriye sahip değil. Açıkçası yani basit olanları atıyorum dil bilgisinden eş anlamlıları, zıt anlamlıları kavramış az çok mesela onları ben sınav yaptığımda veya çalışma yaptığımda onu yanıma çağırırım da ona derim işte senenin eş anlamlısı nedir? Düşünün aklında tuttuysa eğer söyler yani tutamadıysa ben ona kopya veririm açıkçası y’ynan başlar felan derim. Sözlü sınava alırım yani.”(F), “E, tabi kendi içinde değerlendiririm diğer öğrencilerle kıyaslama pek doğru olmaz. Çünkü sınıfın düzeyinde değil açıkçası, 2. Sınıftadır ama 2. Sınıfın düzeyinde bir öğrenci olmadığı için kendi ilerlemesine göre değerlendiririm gendini. Örnek verecek olursam matematikte mesela biz 2 basamaklı eldeli toplamayı gördük, o mesela işte normal 1 basamaklı eldesiz toplamayı o şekilde. Yazılı da değerlendiriyorum sözlü de değerlendiriyorum yanımda ayrı olarak.”(K), “Diğer öğrencileri yazılı sınav yaparken onu sözlü sınav şeklinde değerlendirme yapıyoruz.”(M), “E, nasıl değerlendiriyoruz? İşte yaptığı çalışmaları beraber tekrar ediyoruz. Çocuğa yönlendirilmiş çalışmaları beraber yapıyoruz. Birde tekrar üzerinden geçiyoruz ve ilerleme kaydedip kaydetmediğimizi gözlemlemiş oluyoruz. Soru-cevap, gözlem ve yazılı şeklinde.”(H), “Farklı değerlendiriyorum. Genelinden daha farklı, her dönem her öğrenci için farklı yöntem deniyorum. Her yıl gelen öğrenci kapasiteleri farklı olur. Değerlendirme şeklim de değişir. Sınıfın durumuna göre yani tam değerlendirme değil de dönüt alma diyelim. Daha doğru olacak yani değerlendirme bana doğru gelmez. Yani bir hedef goyarık o hedefe ulaşıp ulaşmadığımızı kontrol ederik. Örneğin paralar konusunu işledik. Çocuklara vermek istediğimiz kendi kendine yetebilmeleridir. O yüzden mesela paralar konusunu çalışırken somut verilerle çalıştık.”(I), “Şimdi bizim dönem dönem mesela sınavcıklarımız olur. İlk dönem hani

çocuk okuduğunu anlamaz ya da işte okuduğunu yazamadığı için sadece sınırlı olur bizim sınavlarımız. Ee onu sadece okumayı öğrendi mi, yazabiliyor mu, öyle bir yeterliliği var mı ona bakarız ama onun dışında artık ikinci dönem sınav yapıp değerlendirmeye tabi tutuyoruz. E, tabi çocuğu sadece sınavla mı değerlendiriyoruz. Asla öyle bir şey söz konusu olamaz sınıf içinde derse katılımı ödevleri yapıp yapmama defter kitap düzenine bile puan veriyoruz. Aslan tertipli düzenli bir çocuktur fakat sınıf içinde derse dikkat verme de sıkıntı yaşar. Aslanın değerlendirilmesi ilerleme düzeyine göre değişir. Genelde değerlendirme aşamasında özel eğitim öğretmeninden destek alırım.”(G)

“Değerlendirmeyi özel eğitim öğretmeni yapıyor.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Akademik derslerinde özel eğitim öğretmenine gidiyor. Bu yüzden değerlendirme aşamasında özel eğitim öğretmenimiz ilgileniyor.”(B), “Mutlaka her öğrenciye birşeyler katıyoruz ve her öğrencinin bir kapasitesi var. Onun üzerine ne kadar çalışsakta çıkartamıyoruz. Onları olduğu gibi kabul edip aileye de bunu bildirmek önemli. Ben öğrencim için ek olarak bir şey yapamıyorum özel eğitim öğretmeni değerlendirme konusunda daha çok ilgileniyor. Aile bazen çocuğun daha üst seviyede olmasını istiyor kabul etmiyor diğer öğrencilerle aynı seviyede olmadığını. Biz gelebilecek en güzel seviyeye getirtmeye çalışıyoruz ve bir üst sınıfa hazırlıyoruz. Ama bazen üzülerek onları kendi sınıfımızdan mezun ediyoruz. Özellikle ben 2. Sınıf öğretmeni olduğum için en çok rastladığım eğitim eksiklikleri 1. Sınıfta iyice okumayı sökmeden ailenin onayı ile 2. Sınıfa geliyorlar ve direk 2. Sınıfta okumayı bilmeyen öğrencimize tekrar okuma çalışması yaptırmak gibi bir vaktimiz yok. Yaptıramıyoruz bu yüzden aile ile işbirliği kurarak bu sene 2 öğrencime ben okumayı söktürdüm. Çok mutlular kitap okumayı söktürdüm.”(E)

“Farklı bir değerlendirme yapmıyorum.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Nötr, ekstra bir şey yapmıyorum.”(L)

Öğretmenlere yöneltilen 4.2.1. sorusundan alınan cevaplara bakıldığında sınıf öğretmenlerinin, öğretimin etkililiğini değerlendirmeye yönelik yöneltilen sorulara verdikleri cevaplarda sınıflarındaki diğer akranlarından farklı olarak düzeyine, ilgi ve yeteneğine göre değerlendirdikleri sonucu el de edilmiştir. Bunun dışında değerlendirmeyi özel eğitim öğretmeninin yaptığı okullar olduğu gibi farklı bir değerlendirme yöntemi kullanmayan öğretmenlerin de olduğu gözlenmiştir.

4.2.2. Sınıf öğretmenlerine yöneltilen “Değerlendirme sonuçlarını özel gereksinimli öğrencinin kendisine, ailesine ve öğrenciyle çalışan diğer personele bildirme aşamasında neler yapıyorsunuz?” sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri;

Tablo 10 Değerlendirme Sonuçlarını Özel Gereksinimli Öğrencinin Kendisine, Ailesine ve Öğrenciyle Çalışan Diğer Personele Bildirmeye İlişkin Öğretmen Görüşleri

Görüşler	F	%
Günlük, haftalık ve yıllık toplantılarla aileye, özel eğitim öğretmenine ve idarecilere bildiriyoruz.	11	91,6
Yapılan çalışmaların üzerine etiket ve simgeler koyup notlar düşünüyorum.	1	8,3
Toplam	12	100

Araştırma kapsamında sorulan soruya A,B,C,D,E,F,G,H,I,K,L,M öğretmenlerinin verdikleri cevaplar,

“Günlük, haftalık ve yıllık toplantılarla aileye, özel eğitim öğretmenine ve idarecilere bildiriyoruz.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Değerlendirme sonuçlarını haftalık görüşmelerde özel eğitim öğretmeni ve ailesiyle paylaşıyorum.”(A), “Söylediğin gibi değerlendirme konusunda özel eğitim öğretmeni ilgileniyor. Fakat bize haftalık yaptığımız toplantılarda bilgilendirme yapıyoruz. Aile ile günlük konuşuyoruz. Sınıf içinde gösterdiği davranışlar ve derslerinde gösterdiği başarı ve başarısızlığı ile ilgili sürekli iletişim halindeyiz.”(B), “Hem ailemizle hem de okulumuzdaki özel eğitim öğretmenimizle, zaten yakın ilişki içerisindeyiz. Devamlı olarak görüşüyoruz gelişimini veya kendisinden beklediğimde yerine getiremediği başaramadığı durumlar üzerinde bire bir aile ile de öğretmenle de ikili görüşmeler yapıyoruz yani.”(C), “Eee bilgilendirme aşamasında genelde her ay sözlü toplantı dışında toplantılarımız var. Onlara katılırlarsa bilgilendirme yapıyoruz. Onun dışında yılsonunda kaynak öğretmenimiz gelişim raporunu ayrıntılı bir şekilde veriyor. Destek eğitim öğretmenimizde iç içe olduğumuzdan o bütün aşmalardan haberdar. Kaynak öğretmenimizde velimizde sürekli iç içedir. Aynı şekilde benimle de iletişim içindedirler ve yani 4-5 ayak birlikte hareket ediyoruz. Ben -çocuk – kaynak öğretmen ve veliler hep birlikte hareket ediyoruz. Sonuçta önemli olan çocuk yani.”(D), “Aileye bildiriyoruz. Aile çok mutlu oluyor her öğrendiğinde. Çocuğunun geriliğini fark etmeyen çünkü bazı çocuklarımız zihinsel geriliği oluyor. Bunu aileye kabul ettirmekte zorlanıyoruz. Bazı öğrencilerimizin aşırı hareketliliğinden dolayı ilaç kullanması gerekiyor. Bunu aileye kabul ettiremiyoruz. Bunları da kullanmayan çocuklarla uğraşmamız çok zor oluyor. Bazen üzülerek pek bise yapamadığımız durumlar oluyor aile bizimle birlikte olmadığı sürece.”(E), “Özel eğitim öğretmeniyle genellikle zaten birlikte çalışıp paylaşıyoruz. E ailesi ilk zamanlar bu çocuğun durumunu kabullenemediydi. Artık son zamanlarda kabullenmeye başladılar. Ben konuştuğumda böyle böyle sizin böyle yapmanız lazım anne özellikle baba daha bilinçli anneye göre de. Anne fazla şey başka daha normal sınırların içinde olan çocuklarla kıyaslıyor çocuğunu bu defa da niye sen çocuğuma daha farklı eğitim verinde başkasına başka bunları da yaşadım.

Bu dönem artık kabullendide birşeyler yapmaya başladı yardım ediyor çocuğa.”(F), “E gonusuruk sürekli söylerik evrim hocaynan ilerleme var şöyledir böyledir.”(K), “Aile ve uzman öğretmenle bire bir görüşmeler yapıyoruz.”(L), “Destek eğitim öğretmeniyle her hafta toplantı yapıyoruz. Ailesiyle sürekli iletişim halindeyiz.”(M), “Ailesi yani Furkan’ın annesi daha ilgili sanırım ev hanımı olmasının avantajıdır. Çocuğun durumu ile ilgili o hem baya bir bilgi verdi yani bir önceki dönemle ilgili, ee değerlendirme raporu hazırladık ilk donem kendi dosyasına ekledik özel eğitim öğretmeniyle ortak çalışma yapıyoruz bu anlamda.”(I), “Şimdi e hani bazen beklentinin altında da üst tünde olduğumuzda şaşkınlığımı ve ya üzüntümü paylaşırm iş arkadaşlarımla yani nasıl oldu da bunu aldı. Aileleri mutluka bilgilendiriyorum özellikle Aslan’ın annesiyle hemen hemen her gün bildiririm. Aynı şekilde özel eğitim öğretmenimizle de haftalık gelişimi üzerine mutlaka konuşuyorum.”(G)

“Yapılan çalışmaların üzerine etiket ve simgeler koyup notlar düşünüyorum.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Eee yapılan çalışmalar üzerine etiketler, simgeler koyuyorum ki, belirli notlar düşünüyorum anlamaları için kendime eksik gördüğüm yönler varsa notlar düşünüyorum ya çalışırlar üzerine, ya telefon ya da yüz yüze görüşmeler yapıyoruz.”(H)

Öğretmenlere yöneltilen 4.2.2. sorusundan alınan cevaplara bakıldığında sınıf öğretmenlerinin, özel gereksinimli öğrencinin değerlendirme sonuçlarını öğrencinin kendisine, ailesine ve öğrenciyle çalışan diğer personele bildirme aşamasında, günlük, haftalık ve yıllık toplantılarla çocuğun durumu hakkında sürekli bilgilendirme yaptıkları bunun yanında yapılan çalışmaların üzerine etiket ve simgeler koyup not düşerek de geri bildirim yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır.

4.2.3. Sınıf öğretmenlerine yöneltilen “Değerlendirme sonuçlarını, eğitsel amaçları saptamada nasıl kullanıyorsunuz?” sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri;

Tablo 11 Değerlendirme Sonuçlarını Eğitsel Amaçları Saptamada Kullanmaya İlişkin Öğretmen Görüşleri

Görüşler	F	%
Değerlendirme sonucunda istenen başarı elde edildiyse bir sonraki öğretime geçiyoruz. Başarı düzeyi istenen düzeye ulaşmadıysa aynı konuyu farklı öğretimle yapıyoruz	11	91,6
Değerlendirme sonuçlarını pekiştireçlerin etkili olup olmadığını gözlemlemek için kullanıyorum	1	8,3
Toplam	12	100

Araştırma kapsamında sorulan soruya A,B,C,D,E,F,G,H,I,K,L,M öğretmenlerinin verdikleri cevaplar,

“Değerlendirme sonucunda istenen başarı elde edildiyse bir sonraki öğretime geçiyoruz. Başarı düzeyi istenen düzeye ulaşmadıysa aynı konuyu farklı öğretimle yapıyoruz.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Değerlendirme sonuçları bir sonraki öğretime gereken konu ile ilgili çok yardımcı oluyor. Eğer çocuk konuyu öğrenmediyse farklı bir yöntemle tekrar öğretim yapıyorum.”(A), “Tıpkı diğer öğrencilerde olduğu gibi bu öğrencimizin de değerlendirme sonucuna göre bir üst konuya geçiyoruz. Eğer çocuk aynı konuyu tekrar ele alıyoruz farklı teknik ve materyallerle.”(B), “Yani bazen değerlendirmelerimde eğer beklediğim sonuçlara ulaşamamışsam dediğim gibi özel eğitim öğretmenimizle de konuşuyorum. Bazen benim daha fazla beklentim olduğu ortaya çıkıyor. Biraz daha yumuşatıyoruz durumları veya izlediğimiz yolda alternatif yolları yine özel eğitim öğretmenimiz bizi yönlendiriyor veya gittiğimiz katıldığımız kurslarda da edindiğimiz bilgiler neticesinde o şekilde yönlendirmeye çalışıyoruz.”(C), “Deminde

dediğim gibi öğrencinin öğrenme düzeyine göre değerlendirme yapıyorum. Bu değerlendirme bize bir sonraki aşamayı belirlemede yol gösterici oluyor. Öğrenmediyse tekrar başa dönüyorum.”(D), “Öğrencilere idaremizin ve kendi şeyimizde, bu öğrencileri biz kendi kalıpları içerisinde değerlendirme yapıyoruz. Sınıfla mukayese ederek değil. Bireysel olarak bu çocuğum geleceği en iyi gelişim aşaması neyse ona göre değerlendiriyoruz. Diğer arkadaşlarıyla mukayese etmiyoruz.(E)”, “E tabi şimdi ben çocuğun öğrenme düzeyini da öğrenince işte bunu böyle yaptığımda fazla kavrayamıyor daha farklı bir şey denemem için yol gösteriyor bana.”(F), “Ee tabi ki bir sonraki aşamayı belirleme de değerlendirme etkili olur değil, eğer değerlendirme sonucu olumsuzsa geriye dönüp farklı bir stratejiyle öğretim yapıyorum.”(K), “Daha çeşitli materyaller kullanarak öğretime devam ederim.”(L), “Eğer öğrencim beklediğim başarıyı gösterdiyse bir sonraki anlatacağım konuda yine aynı yöntemi izliyorum. İstediğim başarıyı gösteremediyse öğretim yöntemlerinde değişiklikler yapıyorum.”(M), “Yani, gene çok bilimsel söyleyemeyeceğim. Çocuktan istediğim dönüşleri alıyorsam bi sonraki öğretime geçiyoruz.”(I), “Şimdi şöyle söyleyeyim sınıfın genel durumu benim 3 öğrencim henüz okumayı sökemedi. Yani bu yıl sökmeleri da imkansız görünüyor. Hem ailenin ilgisizliği hem çocukların öğrenmeye kapalı oluşu mu diyeyim. Yani bazı çocukların okuma yaşı gelmemiştir. Sen nersersen yap anne baba olarak her gün oturt çalış bence benim sınıfım da da öyle iki çocuk var. Aslanın genel sıkıntısı gördüğünü geçirmedi. Yani sıkılır çok. Mesela tahtadan bişe geçirmeye çok sıkılır. Ama eee beni anlıyor mu? Diyelim ki bazen en zeki öğrenciye sorduğum sorunun cevabını bir anda hop diye verebiliyor. Yani ben düşünürüm ki beni hiç dinlemez duymaz hep derste dışarı çıkmak ister bir sınav yaparım aslan almış 85 nerdeyse sınıftaki en iyi öğrenciye yakın almış anlatabildim? Yani öğrenmede zorluk yaşıyorsa hem ben hem Suzan Hanım hani bakıyoruz sıkıntısı nerededir? Mesela şeyde sıkıntısı vardı, okumayı öğrenirken 3 harfli heceleri okumada sıkıntı yaşırdı sürekli evde de hani aileye de bilgi verdik. Bunlara çalışsın ya da tek heceliler de yani

anlatmak istediğim takıldığı noktada hem aileye bilgi veriyoruz hem Suzan Hanım hem ben o noktaya yoğunlaşıp aşana kadar bir sonraki aşamaya geçmiyoruz.”(G)

“Değerlendirme sonuçlarını pekiştireçlerin etkili olup olmadığını gözlemlemek için kullanıyorum.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Karşılaştırma yapmak için ve pekiştireçlerin olumlu olup olmadığını gözlemlemek için değerlendirme sonuçlarını kullanıyorum. Yani öğrencinin kapasitesine göre bir yüzdelik belirliyorum. Eğer ulaşırsak bir sonraki aşamaya geçiyoruz.”(H)

Öğretmenlere yöneltilen 4.2.3. sorusundan alınan cevaplara bakıldığında sınıf öğretmenlerinin, değerlendirme sonuçlarını eğitsel amaçları saptamada nasıl kullandıklarına yönelik verdikleri cevaplarda, değerlendirme sonucunda istenen başarı düzeyine ulaşıldıysa bir sonraki öğretime geçtikleri eğer ulaşamadıysa farklı öğretim yöntemi ve materyaller kullanılarak öğretimin tekrar yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

4.2.4. Sınıf öğretmenlerine yöneltilen “Öğretimin etkililiğini değerlendirme konusundaki becerilerinizi arttırmak için neler yapıyorsunuz?” sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri;

Tablo 12 Öğretimin Etkiliğini Değerlendirme Konusundaki Becerileri Arttırmak İçin Yapılanlara İlişkin Öğretmen Görüşleri

Görüşler	F	%
Bakanlığın açtığı kurslara katılıyorum	5	38,4
Özel eğitim öğretmenimizden destek alıyoruz	3	23
Özel eğitim kitapları okuyorum Bakanlığın açtığı kurslara katılıyorum	2	15,3
Ekstra bir şey yapmıyorum	2	15,3
İnternette araştırma yapıyorum	1	7,6
Toplam	13	100

Araştırma kapsamında sorulan soruya A,B,C,D,E,F,G,H,I,K,L,M öğretmenlerinin verdikleri cevaplar,

“Özel eğitim kitapları okuyorum.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Daha önce de söylediğim gibi kitap okuyorum. Özel eğitim kitapları.”(A), “Daha çok materyalleri kullanıyorum. Özellikle mesela derste saatleri işledik. Kendilerinden saat oluşturmalarını istedik. Kesirlerle ilgili sürekli sınıfa materyal getiriyorlar. Ne kadar materyal kullanırsak o kadar kalıcı oluyor. Daha çok kendilerinin yapmasını istiyoruz. Yani biz talep ediyoruz kendileri ailelerinin yardımı ile evde oluşturup getiriyorlar. Örneğin hayat bilgisi konusunda işlenen aparatlarla ilgili materyal hazırlıyorlar. Bu tip çalışmalarda kendi çalışmalarımızla birleştirerek daha iyi sonuçlar alıyoruz. Ben sürekli okuyan bir öğretmenim. Meslekte 29. yılımı tamamladığım halde hala okuyorum. Öğretmenlikte çok önemlidir sürekli okuyacaksınız, sürekli kendinizi yenileyeceksiniz. Ben oldum asla demeyeceksiniz.”(E)

“Özel eğitim öğretmenimizden destek alıyoruz.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “..... Bunun yanında özel eğitim öğretmenimizin de yardımını alıyoruz.”(B), “Yine eğitim bakanlığını açtığı kursla. Benim eşimde öğretmen birazda bu konuyla ilgili evet o da okuyor. Bende okumaya çalışıyorum. Fakat daha çok onun okuduklarıyla, bana söyledikleriyle de biraz kolaycılık ama onan bilgi ediniyorum. Ama daha çok okulumuzdaki özel eğitim öğretmeninden işin doğrusu çok faydalanıyoruz.”(C), “Hiç bir şey yapmıyorum sadece özel eğitim öğretmeniyan konuşurum ama bu konuda yetersizlik yani, isterik özel eğitim öğretmenin sayının arttırılmasını. Özellikle bizim bölgemizdeki okula kesinlikle yani ihtiyaç var. Öğrenme güçlüğü çeken çocuklar fazla sınıflar kalabalık olur. Seminerler düzenlese katılmak isterik.”(K)

“Bakanlığın açtığı kurslara katılıyorum.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “mm bakanlığının düzenlediği sene başında eğitimler olur mutlaka onlara gideriz. Mesela bizim bir müfredatımız değişti 3 gün kurs oldu üçünede katılıyorum ve dediğim gibi araştırarak sorarak öğreniyoruz. Bilmiyorsam yardım istemekten gocunmam ilgili ve meraklı bir öğretmenim çünkü. Öğrencilerime faydalı bir öğretmen olmak istiyorum.”(G), “Açıkçası dediğim gibi kurslara katılmaya çalışıyorum ve Aycan Hoca hanımdan bilgi almaya çalışıyorum. İşte ne yaparsak bu çocuğa daha faydalı olabiliriz. Yeni videolar izliyorum. Genelde her sene farklı bir özel öğrencim geliyor. Hepsi birbirinden farklı bazısı hiperaktif bazısı zihinsel öğrenmede zorlanıyor. Bazısı Down sendromlu oldu. Bu seneki öğrencim çok da problemlili değil, öğrenme güçlüğü yaşar ve gerçekten sessiz sakin öğrenmeye açık bir çocuk yani açıkçası onda hiç zorlanmadım. Sınıfta özel öğrencim varmış gibi hissettirmedim bana.”(D), “Aynı şekilde bakanlık kurslarına katılmaya çalışıyorum. Daha çok kursların açılması gerektiğini düşünüyorum. Özel eğitim öğretmenimizle toplantı yaparak nasıl ilerlememiz gerektiğini konuşuyoruz.”(M), “Yani kendi kendime internetten okuyorum yayınları ama dediğim gibi daha doğru bilgiler edinmek için eğitim almak isteriz.”(I), “İnsanın kendisini geliştirmesi gerekiyor açıkçası yani milli eğitim bakanlığının düzenlediği arada sırada anlamlı kurslara katılamaya çalışıyorum elbette ki. Mesela ben bu yaz araştırıyorum bazı kurslar Milli Eğitim Bakanlığının ve buradaki üniversitelerin yaptığı kursları araştırıyorum. Meslekle ilgili olanlara katılıyorum.”(F)

“İnternetten araştırma yapıyorum.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “.....Yeni videolar izliyorum.”(D), “Bu konuda kendim internetten araştırma yapıyorum.”(B)

“Ekstra bir şey yapmıyorum.”

Bu bağlamda öğretmenlerin cevapları; “Kurslar için vaktim yok. Senede bir kurslar açılıyor ama ben katılamıyorum.”(H), “Aile ve öğretmen ile görüşme yapıp geri kalan konuların tamamlanmasını isterim. Sınıf içindeki öğrencimin durumu çoğu çocuğa göre iyi olduğu için çok fazla ekstra bir şeye ihtiyaç duyulmaz.”(L)

Öğretmenlere yöneltilen 4.2.4 sorusundan alınan cevaplara bakıldığında sınıf öğretmenlerinin, öğretimin etkililiğini değerlendirmeye ilişkin becerilerini arttırmak için neler yaptıkları sorusuna verilen cevaplarda, özel eğitim kitapları okudukları, özel eğitim öğretmenlerinden yardım aldıkları, internetten araştırma yaptıkları ve bakanlığın açtıkları kurslara katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

BÖLÜM V

TARTIŞMA

Saraç ve Çolak (2012)'ın, yapmış oldukları çalışmada kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerinin okuldaki diğer personelden yardım aldıklarını ve kendilerini geliştirmek istemelerine rağmen yeterli eğitim alamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. KKTC'deki özel eğitim yasası eksikliğinden dolayı kaynaştırma eğitiminde olması gereken alt yapının eksik olduğu görülmektedir. En büyük eksiklik kaynaştırma sınıflarında mesleğine devam eden sınıf öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilere yönelik bilgi eksikliklerinin olması ve bu konuda hizmet içi eğitimlerin olmamasıdır. Sınıf mevcudunun fazla olması, materyal desteğinin olmaması ailelerin bilinçsiz olması da olumsuz etmenlerdendir (Saygı, 2007).

Kaynaştırma eğitiminde akran bilgilendirme çalışmalarının, özel gereksinimli öğrenciye karşı normal gelişim gösteren akranlarının daha olumlu tutum sergilediği ve kabullenmeyi kolaylaştırdığı söylenebilir. (Krahe ve Altwasser, 2006).

Akademik derslerin haricinde yapılan sınıf içi ve dışı etkinliklerin kaynaştırma sınıfında bulunan yetersizlikten etkilenen çocukların ve sınıf arkadaşlarının daha yakın iletişim kurmasına olumlu etki ettiği görülmüştür. Bu etkinlikler sayesinde kaynaştırma öğrencilerinin ve normal akranlarının yardımlaşarak etkileşim kurduklarını söyleyebiliriz (Eripek, 2007; Sadioğlu, Batu ve Bilgin, 2012).

Cankaya ve Korkmaz (2012), yapmış oldukları çalışmada sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi uygulamalarında sınıfın fiziki eksiklerinin olduğunu ve ders kapsamında kullanılması gereken materyalleri bulmakta zorlandıklarını ifade etmişlerdir.

Kaynaştırma sınıfında görev yapan sınıf öğretmenlerinin uzmanlarla işbirlikli çalışma içerisinde olup kendilerini geliştirme amaçlı destek hizmet almalarının kaynaştırma eğitimini olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir (Batu, 2000).

Saraç ve Çolak (2012), yapmış oldukları çalışmada, sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulaması kapsamında gerekli desteği bulamadıklarını ve bu yüzden yaşadıkları sorunlar karşısında taleplerinin dikkate alınmadığını ve taleplerinin karşılanmadığını, kaynaştırma sınıflarının fiziksel şartlarının çocuklar için yeterli olmadığını, sınıf öğretmenlerinin diğer personelle işbirliği içerisinde olmalarına karşılık bu desteğin yetersiz kaldıkları sonucuna ulaşmıştır.

Diken ve Sucuoğlu'nun (1999), yapmış olduğu bir araştırmada, özel eğitim ile ilgili gerekli olan bilgiye sahip olmayan öğretmenlerin sınıf otoritesi kurmada güçlük yaşadıklarını ve gerekli olan destek eğitim hizmetlerinin sağlanmaması durumunda öğretmenlerin zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir. Kaynaştırma eğitimine başlanmadan önce sınıf öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine hitap edebilecek düzeyde olmaları beklenmektedir.

Harvey, Yssel, Bauserman ve Merbler (2010), yapmış oldukları araştırmada hizmet öncesi eğitimin, eğitimcilerin kaygılarını ele almak ve kapsayıcı eğitim hakkındaki olumsuz tutumları değiştirmek için en uygun zaman olabileceği sonucuna varmışlardır. Öğrenci motivasyonu, aile desteğinin kazanılması, kaynaştırma öğrencisinin sınıfa adapte olabilmesi, etkili eğitim yöntemlerinin uygulanabilmesi açısından sınıf öğretmenin donanımlı olması gerekmektedir. Bu açıdan sınıf öğretmenlerinin gerekli eğitimlere katılarak kendilerini geliştirmeleri sağlanmalıdır (Rouse, 2008).

Kaynaştırma eğitimde öğretimsel uyarlamaların yapılmasının yanında öğretimi değerlendirme aşamasında da özel gereksinimli öğrenciye yönelik uygun koşulların sağlanması ve öğretmenlerin

değerlendirme aşamasında gerekli düzenlemeleri yapmaları büyük önem taşımaktadır (Zeff, 2007).

Kaynaştırma eğitimi verilen sınıflarda düzenli denetimlerin yapılmaması, öğretmenlerin gerekli öğretimsel uyarlamaları yapmaması, özel gereksinimli çocukların sınıflarındaki akranları tarafından kabul edilmemeleri ve yasal eksikliklerin bulunması kaynaştırma öğrencisinin değerlendirilmesi aşamasında büyük sorunların yaşanmasına sebep olmaktadır (Sucuoğlu, 2004).

Eğitim sonrasında alınacak olan değerlendirme sonuçlarını özel gereksinimli öğrencinin ailesine ve diğer personele bildirmek eğitimin kalıcılığının ve devamının doğru bir şekilde sağlanması için önemlidir. Gereken durumlarda önlem almak yeni öğretim stratejisi geliştirmek için değerlendirme sonuçlarını aile ve diğer personellerle paylaşmak gerekmektedir (Kırcaali-İftar, 1998).

Öğretimin doğru değerlendirilip sonuçların düzenli olarak tutulması bir sonraki öğretime geçiş aşamasında doğru kararların verilmesi bağlamında önemlidir (Şahin, 2010).

Sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin öğretimsel uyarlama aşamasında olduğu gibi öğretimin değerlendirme aşamasında da gerekli donanıma sahip olması gerekir (Rouse, 2008).

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmadan elde edilen bulgulara ilişkin olarak elde edilen sonuçlara ve bu sonuçlara bağlı olarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

6.1. Sonuç

Bu araştırma da elde edilen bulgulara bakacak olursak,

Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine devam eden öğrencilerinin öğretim yöntemlerinde ve etkinliklerinde neler yaptıklarına yönelik yöneltilen soruya verdikleri cevaplara bakılacak olursa diğer öğrencilerden farklı olarak, öğrencilerini ön sıralarda ya da kendi masalarında oturttukları, sınıf içerisinde diğer öğrencilere farklı görevler vererek özel gereksinimli öğrenciyle birebir ilgilendikleri, destek eğitim öğretmenin ve kendilerinin hazırladıkları görsel materyallerden faydalandıkları bunun yanında sınıf mevcudunun kalabalık olması sebebiyle öğrenciye ek zaman ayıramadıkları bu sebeple akademik derslerinde okullarındaki özel eğitim öğretmenine yönlendirdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Sınıf öğretmenlerine, özel gereksinimli öğrencinin diğer öğrencilerle etkileşimini kolaylaştırmak için neler yaptıklarının belirlenmesi amacıyla yöneltilen soruda, grup etkinlikleri ve aktiviteler yapıldığı, dönem başında özel gereksinimli öğrencinin durumu hakkında akranlarına bilgilendirme yapıldığı, sevdiği akranlarıyla ortak çalışma yaptırıldığı, sınıf içerisinde görevler verildiği belirlenmiştir. Bunun yanında kaynaşması amacıyla ek bir çalışma yapmayan öğretmenlerinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sınıf öğretmenlerine yöneltilen özel gereksinimli öğrenciler için ne tür materyaller hazırlıyorsunuz sorusuna verdikleri cevaplara bakıldığında, ders kitaplarının dışında devam ettikleri diğer özel eğitim kurumundan getirdikleri, ailelerden talep ettikleri, özel eğitim öğretmenin ve kendilerinin hazırladıkları materyallerden yararlandıkları bunun yanında teknolojiye de yararlandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Genel ders kitaplarının dışında ek bir materyal kullanmıyorum cevabına da bulgular arasında rastlanmıştır. Ancak genel olarak öğretmenler materyal konusunda kendileri çözüm bulmakta olduklarını ve Milli Eğitim Bakanlığının kaynaştırma uygulaması kapsamında materyal desteğinde bulunmadığını söylemişlerdir.

Sınıf öğretmenlerine yöneltilen özel gereksinimli öğrencinin öğretimiyle ilgili ne tür destek alıyorsunuz sorusuna verdikleri cevaplara bakıldığında, en büyük yardımı okullarındaki özel eğitim öğretmeninden aldıkları, diğer kaynaştırma öğretmenleriyle bilgi alışverişinde bulundukları bunun yanında kendilerini özel eğitim alanı ile ilgili araştırma yaparak geliştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Sınıf öğretmenlerine öğretimi desenleme ve uygulama konusunda neler yaşadıklarının belirlenmesine yönelik yöneltilen sorulara verdikleri cevaplara bakıldığında, bu konuda özel eğitim öğretmeni ile iş birliği içinde çalıştıkları, çocuğun ilgi ve yeteneğine göre araştırma yaparak uygulama yaptıkları, öğretim konusunda zorlandıkları durumlarda özel olarak ilgilendikleri sonuçları elde edilmiştir. Bunun yanında öğretimi desenleme konusunda sıkıntı yaşamadıklarını ve bu konuda ek bir uygulama yapmadıklarını söyleyen öğretmenlere de rastlanmıştır.

Sınıf öğretmenlerine öğretimi desenleme ve uygulama konusundaki becerilerini artırma konusunda neler yaptıklarının belirlenmesine yönelik yöneltilen sorulara verdikleri cevaplara bakıldığında okuldaki özel eğitim öğretmeninden yardım aldıkları, özel eğitim alanı ile ilgili araştırma yaparak kendilerini bu alanda

geliştirdikleri, bunun yanında hizmet içi eğitimler kapsamında bakanlık kurslarına katıldıkları belirlenmiştir.

Sınıf öğretmenlerine öğretimin etkililiğini değerlendirmeye yönelik yöneltilen sorulara verdikleri cevaplara bakıldığında sınıflarındaki diğer akranlarından farklı olarak düzeyine, ilgi ve yeteneğine göre değerlendirdikleri sonucu el de edilmiştir. Bunun dışında değerlendirmeyi özel eğitim öğretmenin yaptığı okullar olduğu gibi farklı bir değerlendirme yöntemi kullanmayan öğretmenlerin de olduğu gözlenmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencinin değerlendirme sonuçlarını öğrencinin kendisine, ailesine ve öğrenciyle çalışan diğer personele bildirme aşamasında, günlük, haftalık ve yıllık toplantılarla çocuğun durumu hakkında sürekli bilgilendirme yaptıkları bunun yanında yapılan çalışmaların üzerine etiket ve simgeler koyup not düşerek de geri bildirim yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Sınıf öğretmenlerinin değerlendirme sonuçlarını eğitsel amaçları saptamada nasıl kullandıklarına yönelik verdikleri cevaplara bakıldığında, değerlendirme sonucunda istenen başarı düzeyine ulaşıldıysa bir sonraki öğretime geçtikleri eğer ulaşamadıysa farklı öğretim yöntemi ve materyaller kullanılarak öğretimin tekrar yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Sınıf öğretmenlerinin öğretimin etkililiğini değerlendirmeye ilişkin becerilerini arttırmak için neler yaptıkları sorusuna verilen cevaplara göre, özel eğitim kitapları okudukları, özel eğitim öğretmenlerinden yardım aldıkları, internetten araştırma yaptıkları ve bakanlığın açtıkları kurslara katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

6.2. Öneriler

A. Uygulamaya yönelik öneriler:

1. Kaynaştırma uygulaması yapılan okullarda görev alan kaynaştırma eğitimi veren sınıf öğretmenlerine, öğretimi uygulama ve değerlendirmeye ilişkin hizmet içi eğitimler verilmelidir.
2. İlköğretim kurumlarında kaynaştırma eğitimi verilen okullara materyal desteği sağlanmalıdır.
3. Kaynaştırma eğitimi yapılan ilköğretim okullarında sınıf mevcutlarının denetlenerek uygun dağılımın yapılması kaynaştırma eğitimini olumlu yönde etkileyecektir.

B. İleri çalışmalara yönelik öneriler:

1. İlköğretim okullarında kaynaştırma sınıflarında görev yapan sınıf öğretmenleriyle yapılan bu nitel çalışmadan elde edilen verilere bakacak olursak hizmet içi öğretmen eğitimi yapılarak eğitim öncesi ve sonrası öğretmenlerin kaynaştırma eğitimlerine yönelik görüşleri ve yeterlilikleri karşılaştırılabilir.
2. Kaynaştırma uygulaması kapsamında okul müdürleriyle, destek eğitim öğretmenleriyle ve ailelerle de çalışmalar yapılarak araştırma geliştirilebilir.

KAYNAKLAR

- Abbasoğlu, S. (2016). *Özel Eğitim ve Kaynaştırma Eğitimi Uygulanan İlkokullarda Özel Eğitim Hizmetlerinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa.
- Akalın, S. (2015). Kaynaştırma sınıfı öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin görüşleri ve gereksinimleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 16(3), 215-234.
- Akçamete, G. (2009). Özel gereksinimli öğrenciler için kaynaştırma modeli geliştirme projesi. *Ankara Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri*, Ankara.
- Akyüz, E. (2001). Çocuk hakları sözleşmesinin temel ilkeleri ışığında çocuğun eğitim hakkı. *Milli Eğitim Dergisi*, 151(1).
- Altun, T. ve Gülben, A. (2009). Okul öncesinde özel gereksinim duyan çocukların eğitimindeki uygulamalar ve karşılaşılan sorunların öğretmen görüşleri açısından değerlendirilmesi [Çevrimiçi sürüm]. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 253-272.
- Argün, Ş. (2015). *İlkokul döneminde özel gereksinimli çocuğu olan ve olmayan ebeveynlerin kaynaştırmaya ilişkin tutumlarının incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa.
- Atıcı, R. (2014). Kaynaştırma Öğrencilerinin Okul Hayatında Yaşadığı Zorluklar. *Turkish Studies – International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(5), 279-291.
- Ayral, M., Özcan, Ş., Can, R., Ünlü, A., Bedel, H., Şengün, G., Demirhan, Ş. ve Çağlar, K. (2013). Normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencilerine bakışını etkileyen etkenler. 23. *Ulusal Özel Eğitim Kongresi*, 30 Ekim-1 Kasım 2013, Türkiye

- Babaoğlu, E. ve Yılmaz, S. (2010). “Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimindeki Yeterlilikleri”, Cilt: 18 No: 2. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 345-354.
- Balcıoğlu, Ö. (2013). *Özel Eğitim Okulları İle Kaynaştırma Eğitimi Veren İlkokullarda Yöneticilerin, Öğretmenlerin ve Öğrenci Velilerinin Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri ve Çözüm Önerileri*. (Yüksek Lisans Tezi). Girne Amerikan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Girne.
- Battal, İ. (2007). *Sınıf Öğretmenlerinin ve Branş Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.
- Batu, E. S. (2000). Kaynaştırma, destek hizmetler ve kaynaştırmaya hazırlık etkinlikleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 2(04).
- Batu, E. S. (2017). Kaynaştırma ve destek özel eğitim hizmetleri. *Pegem Atıf İndeksi*, 105-121.
- Batu, E. S. ve Kırcaali-İftar, G. (2011). *Kaynaştırma*. Ankara: Kök Yayıncılık
- Batu, S. (2000). *Özel Gereksinimli Öğrencilerin Kaynaştırıldığı Bir Kız Meslek Lisesindeki Öğretmenlerin Kaynaştırmaya Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüş ve Önerileri*. (Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Batu, S. (2015). Kaynaştırma nedir? Kimler rol alır? Nasıl uygulanır? S. Odluyurt (Ed.) *Kaynaştırma eğitiminde uygulamalı davranış analizi içinde* (s. 21-48). Ankara: Eğiten.
- Batu, S. , İftar-Kırcaali, G. (2006). *Kaynaştırma*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Bayar, A. (2015). Kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği'nin türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(3), 71-85.

- Cankaya, Ö. ve Korkmaz, İ. (2012). İlköğretim I. kademede kaynaştırma eğitimi uygulamalarının sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1).
- Coşkun, İ., Gür, T. ve Aykutlu, H. (2014). Hafif düzey zihin engelli bireylerin okuduğunu anlama düzeyinin belirlenmesi ve yorumlanması amacıyla metin sonrası çizilen resimlerin incelenmesi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(14), 17-42.
- Dağlı, Ö. (2009). *Okulunda kaynaştırma eğitimi uygulanan ve uygulanmayan okul idarecileri ve öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine yönelik tutumlarının incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi).Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa.
- Demir, M.K. ve Açar, S. (2010). Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin düşünceleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3), 749-770.
- Demir, M.K. ve Açar, S. (2011). Kaynaştırma eğitimi konusunda tecrübeli sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(3), 719-732.
- Diken, İ. H., Batu, S., Öz, A. Ş., Özokçu, O., Melekoğlu, M. A., Pınar, E. S., ve Özdemir, S. (2013). İlköğretimde kaynaştırma. Pegem Akademi.
- Diken, İ. ve Sucuoğlu, B. (1999). Sınıfında Zihinsel Engelli Çocuk Bulunan ve Bulunmayan Sınıf Öğretmenlerinin Zihin Engelli Çocukların Kaynaştırılmasına Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması. *Özel Eğitim Dergisi*. Cilt: 2, Sayı:3 ss: 25-39
- Durgun, B. (2010). *Sınıfında Kaynaştırma Öğrencisi Bulunan Sınıf Öğretmenlerinin, Sınıf Yönetimi Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve metodlarına giriş: Nitel, nicel ve eleştirel kuram metodolojileri*. Anı yayıncılık.

- Erdoğan, H. S. (2006). Toplam kalite yönetimi yönünden müfredat laboratuvar okulları ve diğer okullarda çalışan öğretmenlerin nitelikleri ile okula yönelik tutumları arasındaki ilişki üzerine bir araştırma (Doctoral dissertation, DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Eripek, S. (2004). Türkiye’de zihinsel engelli çocukların kaynaştırılmalarına ilişkin olarak yapılan araştırmaların gözden geçirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(2), 25-32.
- Eripek, S. (2005). Özel gereksinimi olan çocuklar ve özel eğitim. *Standart, Ekonomik ve Teknik Dergisi*. 44.525:14-19.
- Eripek, S. (2007). Özel eğitim ve kaynaştırma uygulamaları. S. Eripek (Düz.), *İlköğretimde kaynaştırma* içinde, 1-21.
- Forlin, C., Loreman, T., Sharma, U., ve Earle, C. (2009). Demographic differences in changing pre-service teachers’ attitudes, sentiments and concerns about inclusive education. *International Journal of Inclusive Education*.13(2), 195-209.
- Friend, M., ve Bursuck, W. D. (2006). *Including Students with Special Needs. a Practical Guide for Classroom Teachers. (4th Edition)*, Boston: Allyn & Bacon Pearson Education Company.
- Gözün, Ö. ve Yıkılmış, A. (2004). Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Konusunda Bilgilendirilmelerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının Değişimindeki Etkililiği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(02).
- Gül, S. O., ve Vuran, S. (2015). Normal sınıflara devam eden özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma uygulamasına ilişkin görüşleri ve karşılaştıkları sorunlar. *Eğitim ve Bilim*, 40(180).
- Gülyüz, Ş. (2009). *Kaynaştırma Eğitimine Devam Eden Engelli Öğrencilerin Akranları İle İlişkilerinde Karşılaştıkları Sorunların Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

- Güneş, Ö. A. (2016). *Kuzey Kıbrıs Türkiye Cumhuriyeti'nde Sınıfında Kaynaştırma Öğrencisi Bulunan Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitiminde Yaşanan Sorunlara İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi*, (Yüksek Lisans Tezi), Girne Amerikan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Girne.
- Gürgür, H. (2008). *Kaynaştırma Uygulamasının Yapıldığı İlköğretim Sınıfında İşbirliği İle Öğretim Yaklaşımının İncelenmesi*. Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları. Eskişehir.
- Güzel, N. (2014). *Kaynaştırma öğrencisi olan ilköğretim öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin yaşadıkları sorunlar(Beykoz ilçesi örneği)*. (Yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul
- Helmstetter, E., Peck, CA ve Giangreco, MF (1994). Outcomes of Interactions with Peers with Moderate or Severe Disabilities: A Statewide Survey of High School Students. *Research and Practice for Persons with Severe Disabilities*, 19(4), 263-276.
- İzci E. (2004). “*Sınıf Öğretmeni Adaylarının Özel Eğitim*”Konusundaki *Yeterlilikleri*”, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi Cilt. 4, Sayı. 14, İnönü Üniversitesi.
- Jacob, U. S., & Olisaemeka, A. N. (2016). Inclusive Education in the 21st Century: Parameters and Opportunities for Learners with Special Needs. *European Scientific Journal, ESJ*, 12(10).
- Kanlı, M. (2014). *KKTC'deki özel eğitim merkezlerinden ve kaynak odalarından yararlanan özel gereksinimli öğrencilerin sosyal becerilerinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa.
- Karabulut, İ. (2013). *İlkokullarda Kaynaştırma Uygulamaları: Okul Yöneticileri, Öğretmenler ve Velilerin Görüşlerine Göre Karşılaştırmaya Yönelik Durum Çalışması*. (Yüksek Lisans Tezi). Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa.
- Kargın, T. (2004). Kaynaştırma: tanımı, gelişimi ve ilkeleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(02).

- Kargın, T., Acarlar, F. ve Sucuoğlu, B. (2003). Öğretmen, yönetici ve anne-babaların kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 4(2), 55-76.
- Kaya, Ö. (2013). Özel eğitimde roller ve sorumluluklar. S.Vuran (Ed.), *Özel eğitim içinde* (31-56), Ankara: Maya.
- King-sears, M. ve Cummings, C. (1996). Inclusive Practices of Classroom Teachers. *Remedial and Special Education*, Vol. 17, No. 4:217-225.
- Kıran, H. (2012). Etkili Sınıf Yönetimi. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kırcaali-İftar, G. (1998). Kaynaştırma ve destek özel eğitim hizmetleri. *Özel Eğitim (17-22)*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını, (1018).
- Kırcaali-İftar, G. (1998). Kaynaştırma ve destek özel eğitim hizmetleri. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi İlköğretim Öğretmenliği Lisans Tamamlama Programı.
- Kırcaali-İftar, G. ve Batu, S. (2007). Kaynaştırma (3. Baskı). Ankara: Kök.
- KKTC MEB (2014). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı. *Özel Eğitim Koordinasyon Merkezi İstatistikleri*. Alım tarihi 15.11.2017.
- KKTC MEKB (2006). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı. *Kuzey Kıbrıs'ta Özel Eğitim- Önce İnsan*. Lefkoşa: Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı İlköğretim Dairesi Müdürlüğü Özel Eğitim Birimi Yayını.
- Krahe, B. ve Altwasser, C. (2006). Changing negative attitudes towards persons with physical disabilities: An experimental intervention. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 16, 59-69

- Melekoğlu, M. A. (2013). Özel gereksinimli öğrencilerle yürütülen etkileşim projesinin genel eğitim öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına yönelik olumlu tutum ve farkındalık geliştirmeleri üzerindeki etkilerinin belirlenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(2), 1053-1077.
- Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, (2006). 20 Mart 2018 tarihinde alınmıştır. Web: https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_10/10111226_ozel_egitim_hizmetleri_yonetmeligi_son.pdf
- Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, (2010). 20 Mart 2018 tarihinde alınmıştır. Web: https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_10/10111226_ozel_egitim_hizmetleri_yonetmeligi_son.pdf
- Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, (2013). 20 Mart 2018 tarihinde alınmıştır. Web: https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_10/10111226_ozel_egitim_hizmetleri_yonetmeligi_son.pdf
- Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Araştırma Merkezi, Özel Eğitim Hizmetleri Müdürlüğü, (2006). Özel eğitim hizmetleri tanıtım el kitabı. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2000). *Özel eğitim hakkında kanun hükmünde kararname ve özel eğitim hizmetleri yönetmeliği*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2010). *Okullarımızda neden, nasıl, niçin kaynaştırma: Yönetici-öğretmen-aile kılavuzu*, Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2010b). *Özel Eğitim Hizmetleri Tanıtım El Kitabı*. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü.

- Milli Eğitim Bakanlığı. (2012). Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği. 20 Mart 2018 tarihinde alınmıştır. Web: http://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_10/10111226_ozel_egitim_hizmetleri_yonetmeliği_son.pdf.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2013). *Bütünleştirme Kapsamında Eğitim Uygulamaları Öğretmen Klavuz Kitabı*. Ankara.
- Nizamoğlu, N. (2006). *Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarındaki yeterlikleri*. (Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Öncül, N. (2003). *Kaynaştırma Uygulaması Yapılan İlköğretim Okuluna Devam Eden Zihin Özürlü Öğrencinin Bulunduğu Sınıfta Normal Çocuk Annelerinin Kaynaştırma Uygulamasına ilişkin Görüşleri*. (Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Eskişehir.
- Özaydın, L. ve Çolak, A. (2011). Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ve Okul öncesi eğitimde kaynaştırma eğitimi hizmet içi eğitim programına ilişkin görüşleri. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 1(1), 189-226.
- Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, (2004). 20 Mart 2018 tarihinde alınmıştır. Web: <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/66.html>
- Özgür, İ. (2011). *İlköğretimde kaynaştırma*. Adana: Karahan Yayınları.
- Pamuk, Y. (2016), *Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri*. (Yüksek lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir
- Rose, D. F., & Smith, B. J. (1993). Preschool Mainstreaming: Attitude Barriers and Strategies for Addressing Them. *Young Children*, 48(4), 59-62.
- Rouse, M. (2008). Developing inclusive practice: A role for teachers and teacher education. *Education in the North*, 16(1), 6-13.
- Sadioğlu, Ö., Batu, E.S. ve Bilgin, A. (2012). Sınıf öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırılmasına ilişkin görüşleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 399-432.

- Sadioğlu, Ö., Bilgin, A., Batu, S. ve Oksal, A. (2013). Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin sorunları, beklentileri ve önerileri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1743-1765.
- Saraç, T. ve Çolak, A. (2012). Kaynaştırma uygulamaları sürecinde ilköğretim sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüş ve önerileri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 13- 28.
- Saygı, M. (2007). Kuzey Kıbrıs'ta özel eğitim ve kaynaştırma. *Milli Eğitim Dergisi*, 1(1), 53-64.
- Sucuoğlu, B. (1996). Kaynaştırma programlarında anne baba katılımı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 2(02).
- Sucuoğlu, B. (2004). Türkiye’de Kaynaştırma Uygulamaları: Yayınlar/Araştırmalar (19802005). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5 (2):15-23.
- Sucuoğlu, B. (2004). Türkiye’de Kaynaştırma Uygulamaları: Yayınlar/Araştırmalar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(02).
- Sucuoğlu, B. ve Kargın, T. (2006). *İlköğretimde kaynaştırma uygulamaları*. Ankara: Morpa.
- Sucuoğlu, B. ve Kargın, T. (2008). *İlköğretimde Kaynaştırma Uygulamaları: Yaklaşımlar, Yöntemler, Teknikler*.
- Sucuoğlu, B. ve Kargın, T. (2012). *İlköğretim’de Kaynaştırma Uygulamaları*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Sucuoğlu, B., ve Akalın, S. (2010). Kaynaştırma sınıflarına alternatif bir bakış: Çevresel davranışsal değerlendirme ile öğretimsel özelliklerin incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 11(1), 19-37.
- Sucuoğlu, B., ve Kargın, T. (2008). *İlköğretimde Kaynaştırma Uygulamaları Yaklaşımlar Yöntemler Teknikler*. İstanbul : Morpa Kültür Yayınları.

- Şahbaz, Ü. ve Kalay, K. (2010). Okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (19), 116-135.
- Şahin, A. (2010). *Kaynaştırma Yoluyla Eğitim Gören Öğrencilerin Sosyalleşme Sürecinde Karşılaştığı Sorunların Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Tomlinson, C. A. (2005). Grading and differentiation: Paradox or good practice? *Theory into Practice*, 44, 262-269.
- Turhan, C. (2007). *Kaynaştırma Uygulaması Yapılan ilköğretim Okuluna Devam Eden Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Kaynaştırma Uygulamasına İlişkin Görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- V. Milli Eğitim Şurası, (2018). Komisyon 7: Özel Eğitim Komisyonu Kararları. 20 Mart 2018 tarihinde alınmıştır. Web: <http://egitimsurasi.mebnet.net/Komisyon7.pdf>
- Vural, M. ve Yıkılmış, A. (2008). Kaynaştırma sınıfı öğretmenlerinin öğretimin uyarlanmasına ilişkin yaptıkları çalışmaların belirlenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (2), 141-159.
- Yaman, A. (2017) *Kaynaştırma modeli ile eğitilen öğrenciler için bireyselleştirilmiş eğitim programlarının geliştirilmesi ve uygulamasına yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya
- Yell, M.L. (1995). Least Restrictive Environment, Inclusion and Students with Disabilities: A Legal Analysis. *University of South Carolina The Journal of Special Education*, Vol. 28, No. 4:389-404.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, A. (2013). İlköğretim Okullarında Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*. Afyon.

EKLER

EK A İzin Yazısı

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MİLLÎ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANLIĞI
İLKÖĞRETİM DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ

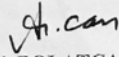
Sayı: İÖD.0.00-35/2017/1B -1098

Lefkoşa, 06 Nisan 2017

Sayın Pelin Gür,
Yakın Doğu Üniversitesi,
Lefkoşa.

Müdürlüğümüze bağlı ilkokullardaki öğretmenlere uygulamak istediği “**Kaynaştırma Sınıflarında Öğretmenlerin Öğretimsel Uygulama ve Değerlendirmeye İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi**” konulu anket soruları, Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü tarafından incelenmiş olup gizlilik ve gönüllülük ilkelerine riayet edilerek uygulanması uygun görülmüştür.

Çalışma uygulamadan önce okul müdürlükleri ile temas kurulması ve tamamlandıktan sonra da sonuçların **Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü**’ne iletilmesi hususunda gereğini saygı ile rica ederim.

Ali BOLATCAN
Müdür

/FB

Tel (90) (392) 228 3136 - 228 6893
Fax (90) (392) 228 7158
E-mail meb@mebnet.net

Lefkoşa-KKTC

EK B Kaynak Oda Bulunan İlköğretim Okulları

KAYNAK ODALAR

Sıra No	İlçe	Okul Adı
1	Lefkoşa	Atatürk İlkokulu
2	Lefkoşa	Şht. Tuncer İlkokulu
3	Lefkoşa	Şht. Ertuğrul İlkokulu
4	Lefkoşa	Şht. Doğan Ahmet İlkokulu
5	Lefkoşa	9 Eylül İlkokulu
6	Lefkoşa	Necati Taşkın İlkokulu
7	Lefkoşa	Yeniüzyıl Anaokulu
8	Lefkoşa	Vakıf Anaokulu
9	Lefkoşa	Gönyeli Fazıl Plümer Anaokulu
10	Lefkoşa	Gönyeli İlkokulu
11	Lefkoşa	Alayköy İlkokulu
12	Lefkoşa	Haspolat İlkokulu
13	Girne	Lapta İlkokulu
14	Girne	Lapta Anaokulu
15	Girne	23 Nisan İlkokulu
16	Girne	Karaoğlu İlkokulu
17	Güzelyurt	Özgürlük İlkokulu
18	Güzelyurt	Kurtuluş İlkokulu
19	Gazimağusa	Şht. Mustafa Kurtuluş İlkokulu
20	Gazimağusa	Akdoğan Dr. Fazıl Küçük İlkokulu
21	İskele	Şht. İlker Karter İlkokulu
22	İskele	İskele Maarif Anaokulu

EK C Görüşme Soruları

KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİSİ OLAN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETİMSEL UYGULAMA VE DEĞERLENDİRMeye İLİŞKİN YAPTIKLARININ BELİRLENMESİ

A. KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Aşağıdaki soruların altındaki seçeneklerden hangisi durumunuzu tanımlıyorsa karşısındaki parantezin içine (x) işareti koyunuz.

1. Cinsiyetiniz

() Erkek

() Kadın

2. Yaşınız

() 20-25

() 26-30

() 31-35

() 36-40

() 41 ve yukarısı

3. Öğretmenlik kıdeminiz.

() 0-5 yıl

() 6-10 yıl

() 11-15 yıl

() 16-20 yıl

() 21yıl ve üzeri

4. Daha Önce Kaynaştırma ile ilgili Eğitim Aldınız mı?

() Evet

() Hayır

5. Kaç Yıl Kaynaştırma Sınıfı ile Çalıştınız?

() 0-5 yıl

() 6-10 yıl

() 11-15 yıl

() 16-20 yıl

() 21yıl ve üzeri

6. Mezun olduğunuz fakülte

() Eğitim Fakültesi

() Öğretmen akademisi

() Diğer

7. Göreviniz?

() Sınıf Öğretmeni

() Branş Öğretmeni

B. KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ GÖRÜŞME SORULARI

B.1. Öğretimi Desenleme ve Uygulamaya İlişkin Görüşme Soruları

1. Özel Gereksinimli öğrencinin eğitsel gereksinimleri doğrultusunda öğretim yöntemlerinde ve etkinliklerinde ne gibi uyarlamalar yapıyorsunuz?
2. Özel gereksinimli öğrencinin diğer öğrencilerle etkileşimini kolaylaştırmak için ne gibi önlemler alıyorsunuz?
3. Özel gereksinimli öğrenci için ne tür materyaller hazırlıyorsunuz?
4. Özel gereksinimli öğrencinin öğretimiyle ilgili ne tür destek alıyorsunuz? Bu konuda neler yapıyorsunuz?
5. Öğretimi desenleme ve uygulama konusunda neler yaşıyorsunuz? Bunları aşmak için neler önerirsiniz?
6. Öğretimi desenleme ve uygulama konusundaki becerilerinizi arttırmak için neler yapıyorsunuz?

B.2. Öğretimin Etkililiğini Değerlendirmeye İlişkin Görüşme Soruları

1. Özel gereksinimli öğrenci ile gerçekleştirdiğiniz öğretimin etkililiğini nasıl değerlendiriyorsunuz?
2. Değerlendirme sonuçlarını özel gereksinimli öğrencinin kendisine, ailesine, ve öğrenciyle çalışan diğer personele bildirme aşamasında neler yapıyorsunuz?
3. Değerlendirme sonuçlarını, eğitsel amaçları saptamada nasıl kullanıyorsunuz?
4. Öğretimin etkililiğini değerlendirme konusundaki becerilerinizi arttırmak için neler yapıyorsunuz?

EK D Özgeçmiş

1991 yılında Adana'nın Ceyhan ilçesinde dünyaya geldi. İlk ve orta öğrenimini Ceyhan Mithatpaşa İlköğretim Okulunda tamamladı. Lise eğitimini 2009 yılında Ceyhan Anadolu Meslek Lisesinde Bilişim Teknolojileri \ Web Tasarım ve Programlama dalında tamamladı. 2010 Eylül ayında Yakın Doğu Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Bölümünü kazandı ve 2014 Haziran ayında bu bölümü tamamladı. 2014 Haziran ayında başladığı Özel Eğitim alanında yüksek lisans eğitimine devam etmektedir. 14 Temmuz 2014 yılında Yakın Doğu Üniversitesi, Uzaktan Eğitim Merkezinde görevine başladı. Şu anda Uzaktan Eğitim Merkezinde Türk Dili ve Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi ders koordinatörlüğü yapmaktadır.